

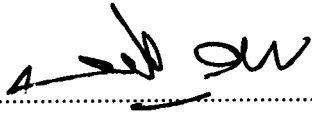
การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดตานนบุญ
(น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1

สุธาทิพย์ อ่อนช้อย

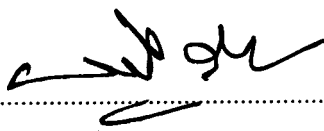
งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
เมษายน 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

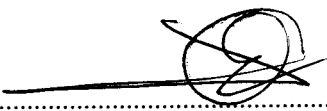
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ สุรชาติย์ อ่อนช้อย ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

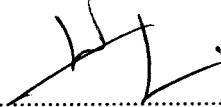
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.ชัยพจน์ ริกงาม)

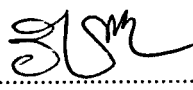
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..... ประธาน
(ดร.ชัยพจน์ ริกงาม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ 21 เดือน เมษายน พ.ศ. 2560

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี จากความกรุณาให้คำปรึกษาช่วยเหลือแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนสำเร็จสมบูรณ์อย่างดียิ่งจาก ดร.ชัยพนธ์ รัตงาม ประธานกรรมการผู้ควบคุมงานนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิมสวาสดี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามนก กรรมการสอบงานนิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ผู้สอนทุกท่าน ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำงานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ จึงกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงวุฒิทุกท่านดังปรากฏชื่อและมีได้ปรากฏชื่อในงานนิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการและข้าราชการครูใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้ง ที่กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้ความร่วมมืออย่างยิ่ง ทำให้การทำการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากงานนิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบเป็นเครื่องตอบแทนพระคุณบิดามารดา บุรพจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้ให้ความรัก ให้การช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำงานนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี

สุธาทิพย์ อ่อนช้อย

58920486: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียน/ แนวทางการพัฒนา

สุทธาทิพย์ อ่อนช้อย: การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัถม์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 (STUDY ON THE DEVELOPMENT OF THE ENVIRONMENT AND ATMOSPHERE IN WAT LANNABOON SCHOOL UNDER NONTHABURI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: ชัยพจน์ รั้งงาม, กศ.ด. 110 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมและแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัถม์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูประจำชั้นที่ปรึกษาของโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัถม์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำนวน 48 คน โดยการเปิดตารางเครจชี มอร์แกน และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งเป็นเครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .25-.78 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สถิติ t -test สถิติ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยใช้การเปรียบเทียบโดยใช้วิธีการทดสอบรายคู่แบบ LSD (Least significant difference)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัถม์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 อยู่โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. เปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัถม์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ด้านการจัดการอาคารเรียน มีความแตกต่างรายคู่ 2 คู่ ด้านการจัดการห้องเรียน มีความแตกต่างรายคู่ 1 คู่ ด้านการจัดการโรงอาหาร มีความแตกต่าง 1 คู่ และด้านการจัดการห้องสุขามีความแตกต่าง 1 คู่
3. แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัถม์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 คือ ควร มีป้ายจราจรที่ชัดเจน สร้างอาคารใหม่ หรือปรับปรุงให้แข็งแรง และมั่นคงและสวยงาม ควรซ่อมแซมห้องเรียนบางห้องที่ชำรุด โรงอาหารคับแคบ อากาศควรถ่ายเทสะดวก และให้เปลี่ยนกลอนประตูสำหรับเด็ก และเปลี่ยนกลอนประตูที่ชำรุดให้สามารถใช้ห้องนำได้อย่างถูกสุขอนามัย

58920486: MAJOR: EDUCATION ADMINISTRATION; M.ED (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEY WORDS: THE ENVIRONMENT AND THE ATMOSPHERE IN THE SCHOOL/ DEVELOPMENT APPROACH

SUTHATHIP ONCHOY: STUDY ON THE DEVELOPMENT OF THE ENVIRONMENT AND ATMOSPHERE IN WAT LANNABOON SCHOOL UNDER NONTHABURI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE. ADVISOR: CHAIPOOT RAK-NGAM, Ed.D. 110 P. 2560.

The purpose of this research was to compare the environment and improvement approaches of environment and atmosphere at Wat Lannaboon School under Nonthaburi Primary Education Area 1. The samples used in this study were 48 Teachers, at Watlannaboon School, 48 selected by stratified random sampling. The instrument was a 5 levels rating scale, questionnaire with an alpha reliability of 0.96 and discriminative power of .75-.78. The statistics used for data analyses were percentage, mean, standard deviation, *t*-test and one way ANOVA, and LSD.

The result of research were;

1. The environment and the atmosphere within the school at Wat Lannaboon under Nonthaburi Primary Education Service Area 1, as over all were a high level.

2. The environment and the atmosphere within the school at Wat Lannaboon under Nonthaburi Primary Education Service Area 1 as Classified by work experience, was not different but when classified by age, there was difference was statistically significant at the .05 level. For school management aspects, the differences was not found.

3. Concerning the improvement and development, the environment and the atmosphere in the Wat Lannaboon School it was found that there should be clear traffic signs. Build or improve the building, to make them stable and beautiful. Classrooms should be repaired. Cafeteria should be expanded, The air should be well ventilated. Replace damaged toilet.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
คำถามของการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
สภาพทั่วไปของโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์)	10
แนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน	16
แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน	44
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	55
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	56
การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ	57
การเก็บรวบรวมและจัดกระทำข้อมูล	59
การวิเคราะห์ข้อมูล	59
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	61
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	79
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
อภิปรายผล	82
ข้อเสนอแนะ	88
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	96
ภาคผนวก ก	67
ภาคผนวก ข	101
ภาคผนวก ค	107
ประวัติย่อของผู้วิจัย	110

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถิตินักเรียน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ปีการศึกษา 2559	12
2	ผลการจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ	14
3	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครู โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1	56
4	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกประสบการณ์ในการทำงานและอายุ	62
5	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษานโยบายในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) โดยรวมและเป็นรายด้าน	63
6	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษานโยบายในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ด้านการจัดการบริเวณ โรงเรียนจำแนกเป็นรายข้อ	64
7	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษานโยบายในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ด้านการจัดการอาคารเรียนจำแนกเป็นรายข้อ	65
8	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษานโยบายในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ด้านการจัดการห้องเรียนจำแนกเป็นรายข้อ	66
9	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษานโยบายในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ด้านการจัดการโรงอาหารจำแนกเป็นรายข้อ	67
10	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษานโยบายในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) การจัดการห้องสุขาจำแนกเป็นรายข้อ	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11	69
12	70
13	71
14	73
15	74
16	74
17	75
18	76
19	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
20	การวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียน วัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์)	77
21	คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ การศึกษาแนวทาง ในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1	109

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2	แผนภูมิโครงสร้างการบริหาร โรงเรียนวัดตานนาค	13

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ของคนและสังคม คนทุกคนที่มาด้วยกันเป็นสังคม จะต้องเรียนรู้ไปด้วยกัน จึงจะสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคมและประเทศชาติได้ โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้บริการการเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยตรง จึงมีบทบาทและความสำคัญ ในฐานะหน่วยงานที่จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับ “คน” และ “สังคม” การศึกษานี้ให้ความสำคัญกับ “ผู้จัด” แต่ “การเรียนรู้” ให้ความสำคัญกับ “ผู้เรียน” ดังนั้น บทบาทของโรงเรียนจึงไม่ใช่ “โรงเรียน” แต่เป็น “โรงเรียน” ที่ผู้เรียนมาเพื่อการศึกษาเรียนรู้ โรงเรียนจึงจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และสังคม ในการจัดการศึกษานั้น นอกจากครูจะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้เต็มศักยภาพแล้ว การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนยังเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของตนเองได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี, 2547, หน้า 14) สอดคล้องกับ ธเนศ ขำเกิด (2541, หน้า 53-55) ซึ่งกล่าวว่า สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนเปรียบเสมือนครู ที่พูดไม่ได้ แต่มีอิทธิพลในการเสริมสร้างความคิด สติปัญญา จิตใจ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้เกิดแก่ผู้เรียน หากโรงเรียนใดที่มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนที่ดี จะทำให้ผู้เรียนและสมาชิกในโรงเรียนเกิดความรู้สึกสบายใจ พอใจ อ่อนน้อม มีความรู้สึกใน ความเป็นเจ้าของและอยากมาโรงเรียน แต่ในทางตรงกันข้าม หากโรงเรียนใดที่มีสภาพแวดล้อม และบรรยากาศภายในโรงเรียนไม่ดี ก็จะส่งผลให้ผู้เรียนและสมาชิกในโรงเรียนเกิดความเบื่อหน่าย เฉยเมย เกิดความรู้สึกไม่อยากมาโรงเรียน เราจะเห็นได้ว่านอกจากครูผู้สอนแล้ว สภาพแวดล้อม และบรรยากาศภายในโรงเรียนยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพ ด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดการสภาพแวดล้อมและ บรรยากาศภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพในทุกกรอบด้าน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า “การศึกษา” หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงาม ของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม

สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและในหมวด 1 มาตรา 6 มีความมุ่งหมายสำคัญให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและให้ยึดหลักการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นให้เป็น การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตลอดจนพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ส่วนหมวด 4 มาตราที่ 24 กล่าวถึงการจัดกระบวนการ เรียนรู้ที่จะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ ประกอบกับสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานด้านการจัดการศึกษาในมาตราที่ 11 ไว้ว่า สถานศึกษาต้องจัดสภาพแวดล้อมและบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ โดยการ จัดห้องเรียนห้องปฏิบัติการและอาคารเรียนให้มีความมั่นคง สะอาดปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกพอเพียง อยู่ในสภาพใช้การได้ดี สภาพแวดล้อมร่มรื่นและมีแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน มีการจัด โครงการที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน รวมถึงต้องจัดห้องสมุด ที่ให้บริการสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 14)

โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) มีโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อม และบรรยากาศภายในโรงเรียนที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ อีกทั้งยังมีผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านที่ 2 มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา มาตราฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ มีระดับคุณภาพเฉลี่ย 4 (ดีมาก) ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) มุ่งเน้นพัฒนาทุกตัวบ่งชี้ในมาตราฐานที่ 11 ไม่ว่าจะเป็นด้านห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนให้มีความมั่นคง สะอาดและปลอดภัย ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอ อยู่ในสภาพใช้การได้ดี มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ให้ร่มรื่นและเพิ่มแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณ โรงเรียนให้มีความเหมาะสม และเอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ในฐานะที่ผู้วิจัยได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาของ โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) และจากการที่ได้สัมภาษณ์ สอบถามจากครู นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ได้มีความคิดเห็น ตรงกันว่า การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ในปัจจุบันยังอยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่น่าพึงพอใจ จึงสมควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น (โรงเรียนวัดลานนาบุญ, 2558, หน้า 4)

จากเหตุผลและสภาพปัญหาดังกล่าวมาแล้วนั้นจะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของนักเรียน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ในฐานะผู้วิจัยเป็นครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) จึงมีความสนใจศึกษาและทำการวิจัย เรื่อง “การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1” นี้ขึ้น เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน และเพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและอายุ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1

คำถามของการวิจัย

1. การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. ระดับความคิดเห็นของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและอายุแตกต่างกันหรือไม่
3. แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 เป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

ความคิดเห็นของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและอายุ มีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนโดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนของทวีศิลป์ สารแสน (2543) ได้กล่าวถึงหลักการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน แบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1. สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ 2. สภาพแวดล้อมทางด้านจิตภาพ 3. สภาพแวดล้อมทางด้านสังคม และชลิต พุทธิรักษา (2539, หน้า 119-128) ได้อธิบายแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ไว้ 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านอาคารเรียน ห้องเรียน และห้องพิเศษ 2. อาคารประกอบ 3. บริเวณที่พักผ่อนและสนามเด็กเล่น 4. บริเวณสนามกีฬา จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนตามที่กล่าวไว้ในข้างต้นแล้วนั้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ได้เป็น 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการโรงอาหาร และด้านการจัดการห้องสุขา ดังภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

สถานภาพของครู

1. ประสบการณ์ในการทำงาน

1.1 ต่ำกว่า 10 ปี

1.2 10 ปีขึ้นไป

2. อายุ

2.1 20-34

2.2 35-49

2.3 50 ปีขึ้นไป

ตัวแปรตาม

การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ

ภายใน โรงเรียน

1. ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน

2. ด้านการจัดการอาคารเรียน

3. ด้านการจัดการห้องเรียน

4. ด้านการจัดการโรงอาหาร

5. ด้านการจัดการห้องสุขา

แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัด

สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลที่ได้จากการวิจัยจะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ทางด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการโรงอาหาร และด้านการจัดการห้องสุขา

2. ใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนได้ตระหนักถึงความสำคัญและนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเกิดประสิทธิผลในการที่จะส่งผลทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมทางการเรียนทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข

3. ครูมีส่วนร่วมในการจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ใน 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการโรงอาหาร และด้านการจัดการห้องสุขา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 56 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามระดับชั้นที่สอน แบ่งเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ ชั้นอนุบาล 1-2 และประถมศึกษาปีที่ 1-6 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 48 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น

คือ สถานภาพของครูโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำแนกตามอายุ และประสบการณ์ในการทำงาน ได้แก่

3.1.1 ประสบการณ์ในการทำงาน

3.1.1.1 ต่ำกว่า 10 ปี

3.1.1.2 10 ปีขึ้นไป

3.1.2 อายุ

3.1.2.1 20-34 ปี

3.1.2.2 35-49 ปี

3.1.2.3 50 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม

คือ ระดับความคิดเห็นของครูโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ใน 5 ด้าน ได้แก่

3.2.1 ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน

3.2.2 ด้านการจัดการอาคารเรียน

3.2.3 ด้านการจัดการห้องเรียน

3.2.4 ด้านการจัดการโรงอาหาร

3.2.5 ด้านการจัดการห้องสุขา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน หมายถึง องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนที่อยู่รอบตัวของผู้เรียนทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือสิ่งทีมนุุษย์สร้างขึ้น ซึ่งอยู่ในสภาพการณ์มีอิทธิพลและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งได้แก่ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนด้านการจัดการอาคารเรียน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนด้านการจัดการห้องเรียน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนด้านการจัดการโรงอาหาร และสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนด้านการจัดการห้องสุขา

2. การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานจัดหรือปรับปรุงองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนที่อยู่รอบตัวของผู้เรียนทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือสิ่งทีมนุุษย์สร้างขึ้น ซึ่งอยู่ในสภาพการณ์มีอิทธิพลและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ใน 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการโรงอาหาร และด้านการจัดการห้องสุขา

2.1 ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับทำเลและที่ตั้งของโรงเรียนมีความเหมาะสม มีการจัดบริเวณเป็นสัดส่วน เดินทางสะดวก ปลอดภัย และสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนสูงสุด มีรั้วหรือเครื่องหมายแสดงแนวเขต การจราจรภายในโรงเรียนเป็นระบบมีความปลอดภัยบริเวณโรงเรียนมีการจัดวางผังขะที่ที่เหมาะสมและเพียงพอ มีการตกแต่งสภาพภูมิทัศน์บริเวณโรงเรียนให้สวยงาม ร่มรื่น มีอากาศปลอดโปร่ง ถ่ายเทสะดวก มีสถานที่เล่นออกกำลังกายอย่างเหมาะสม มีที่นั่งเล่นพักผ่อนสำหรับผู้เรียนอย่างเพียงพอ และมีแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

2.2 ด้านการจัดการอาคารเรียน หมายถึง การจัดให้มีอาคารเรียนที่ได้มาตรฐาน ถูกสุขลักษณะมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนผู้เรียน ทนทาน และปลอดภัย มีการจัดสรรพื้นที่การใช้สอยภายในอาคารเรียนอย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดวางสิ่งของในอาคารเรียนอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย มีป้ายชื่อบอกอาคารและห้องต่าง ๆ อย่างครบถ้วน อาคารเรียนมีความร่มรื่นและสวยงาม มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้รับการดูแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ อาคารเรียนได้รับการดูแล ปรับปรุง ซ่อมแซม บำรุงรักษาให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานและปลอดภัยสำหรับผู้เรียนอยู่เสมอ

2.3 ด้านการจัดการห้องเรียน หมายถึง การจัดให้ห้องเรียนมีความเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน มีเนื้อที่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน การจัดวางสิ่งของในห้องเรียนมีความเป็นระบบ มีระเบียบและเรียบร้อย มีการจัดตกแต่งมุมสาระความรู้ที่ส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ของผู้เรียน ห้องเรียนมีอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างครบถ้วน ห้องเรียนมีจำนวน โต๊ะเรียนและเก้าอี้ที่แข็งแรง สมบูรณ์และเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน ใช้ทุกพื้นที่ในห้องเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ห้องเรียนมีแสงสว่างอย่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้ดีมีหน้าต่างอย่างเพียงพอและมีประตูเข้าออกอย่างสะดวก ห้องเรียนได้รับการดูแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ มีการซ่อมบำรุง รักษาให้ห้องเรียนมีสภาพที่สมบูรณ์และปลอดภัยสำหรับครูและผู้เรียนอยู่เสมอ

2.4 ด้านการจัดการโรงอาหาร หมายถึง โรงอาหารมีพื้นที่ใช้สอยอย่างเพียงพอ โรงอาหารได้รับการดูแลให้มีความสะอาดและถูกสุขลักษณะ มีจำนวน โต๊ะและเก้าอี้ที่เพียงพอสำหรับผู้เรียนนั่งรับประทานอาหาร มีการจัดวาง โต๊ะและเก้าอี้ที่เป็นระเบียบ โรงอาหารมีการจัดตกแต่งให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดเลี้ยงอาหารแก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอมีจำนวนถึงขะอย่างเพียงพอและมีการแยกประเภทของขะอย่างชัดเจน โรงอาหารมีบรรยากาศที่ดี มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ได้รับการดูแล ซ่อมบำรุง และรักษาให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานและปลอดภัยสำหรับผู้เรียน

2.5 ด้านการจัดการห้องสุขา หมายถึง การจัดให้ทำเลที่ตั้งของห้องสุขามีความเหมาะสม และเพียงพอสำหรับผู้เรียน ห้องสุขาของผู้เรียนได้รับการดูแลรักษาความสะอาดอยู่เสมอ มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ปราศจากกลิ่นรบกวน มีการตกแต่งสภาพภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบอย่างสวยงาม มีแสงสว่างเพียงพอ ฝาผนังและประตูมีความมั่นคง แข็งแรง มีระบบกำจัดของเสียที่ดี มีระบบน้ำใช้ที่ดี มีสุขภัณฑ์ที่ได้รับมาตรฐานและสะดวกต่อการใช้งานของผู้เรียน ห้องสุขาของผู้เรียนต้องได้รับการดูแล ซ่อมบำรุง และรักษาให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานและปลอดภัยสำหรับผู้เรียน

3. ระดับความคิดเห็นของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน วัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นหรือความเชื่อของครู โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการ โรงอาหาร และด้านการจัดการห้องสุขา ประจำปีการศึกษา 2559

4. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมวรรณกรรมจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัมภ์)
2. แนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน
3. แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน
4. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพทั่วไปของโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัมภ์)

ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัมภ์) ตั้งอยู่ที่ 70/ 12 หมู่ที่ 9 ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีเนื้อที่ 9 ไร่ 3 งาน 2 ตารางวา เริ่มเปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2493 โดยใช้ศาลาการเปรียญของวัดลานนาบุญเป็นสถานที่เรียน ต่อมาจึงได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียนในที่ดินของวัดลานนาบุญและนางน้อม หงสะเดชอุปลัมภ์บริจาคที่ดินด้านติดถนนประชาราษฎร์ จำนวน 3 ไร่ 36 ตารางวา ก่อสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติม รวมทั้งสิ้น 7 หลัง และใช้เป็นอาคารที่ทำการสำนักงานประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี กับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี 1 หลัง ต่อมา พ.ศ. 2539 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี ได้ย้ายไปอยู่ที่ทำการใหม่ถนนรัตนธิเบศร์ ปัจจุบันจึงได้ใช้เป็นอาคารที่ทำการสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองจันทบุรี และสถานที่เรียนบางส่วน ปัจจุบันโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัมภ์) เปิดสอนชั้นอนุบาล-ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการบริหารงานของผู้อำนวยการนิภางค์พล สุปิยพันธุ์มีอาคารเรียนที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนจำนวน 6 หลัง มีห้องเรียนรวม 32 ห้องเรียน มีสภาพแวดล้อมแบบสังคมเมือง การคมนาคมสะดวก อยู่ใกล้สถานที่สำคัญหลายแห่ง เช่น กระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลศรีธัญญา สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน ชุมสายโทรศัพท์จันทบุรี องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ที่ทำการไปรษณีย์ตลาดขวัญและวัดลานนาบุญ (โรงเรียนวัดลานนาบุญ, 2555, หน้า 6)

วิสัยทัศน์

สถานศึกษาได้มาตรฐาน ชุมชนมีส่วนร่วม เน้นมีการวินัยในตนเอง รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง ใช้เทคโนโลยีและภาษาอังกฤษ เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ มุ่งสู่อาเซียน

อัตลักษณ์

มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างเพียงพอ

มีวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบของ โรงเรียน การมีวินัยในตนเอง เช่น การมีระเบียบในการแต่งกาย วินัยในการเดินทาง การรักษาความสะอาด การแสดงความเคารพอย่างไทย ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง การแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน อย่างสม่ำเสมอ

อยู่อย่างเพียงพอ หมายถึง มีความพอประมาณ ไม่ประมาท ความมีเหตุผลรอบคอบ อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

พันธกิจ

1. พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นหน่วยงานที่ทันสมัยในการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษาอย่างมีคุณภาพ
2. พัฒนาอาคารสถานที่และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในการให้บริการทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและสนองความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
3. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมืออาชีพ
4. พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม บูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเรียนรู้สู่อาเซียน

5. พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นนักคิดวิเคราะห์ และเป็นคนดีศรีเมืองนนท์

6. ส่งเสริมให้ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา

ยุทธศาสตร์

1. การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาบูรณาการสู่อาเซียน

2. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการเป็นไปตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง

เป้าประสงค์

1. นักเรียนทุกคนได้รับ โอกาสในการศึกษาระดับปฐมศึกษาและประถมศึกษา อย่างเท่าเทียมทั่วถึงและมีคุณภาพ

2. โรงเรียนสามารถรองรับนักเรียนในเขตบริการให้ได้เรียนใกล้บ้านอย่างมีคุณภาพ

3. ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพเพื่อพัฒนาสู่อาเซียน

4. นักเรียนเป็นนักคิดวิเคราะห์ และเป็นคนดีศรีเมืองนนท์ ดำรงตนตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์

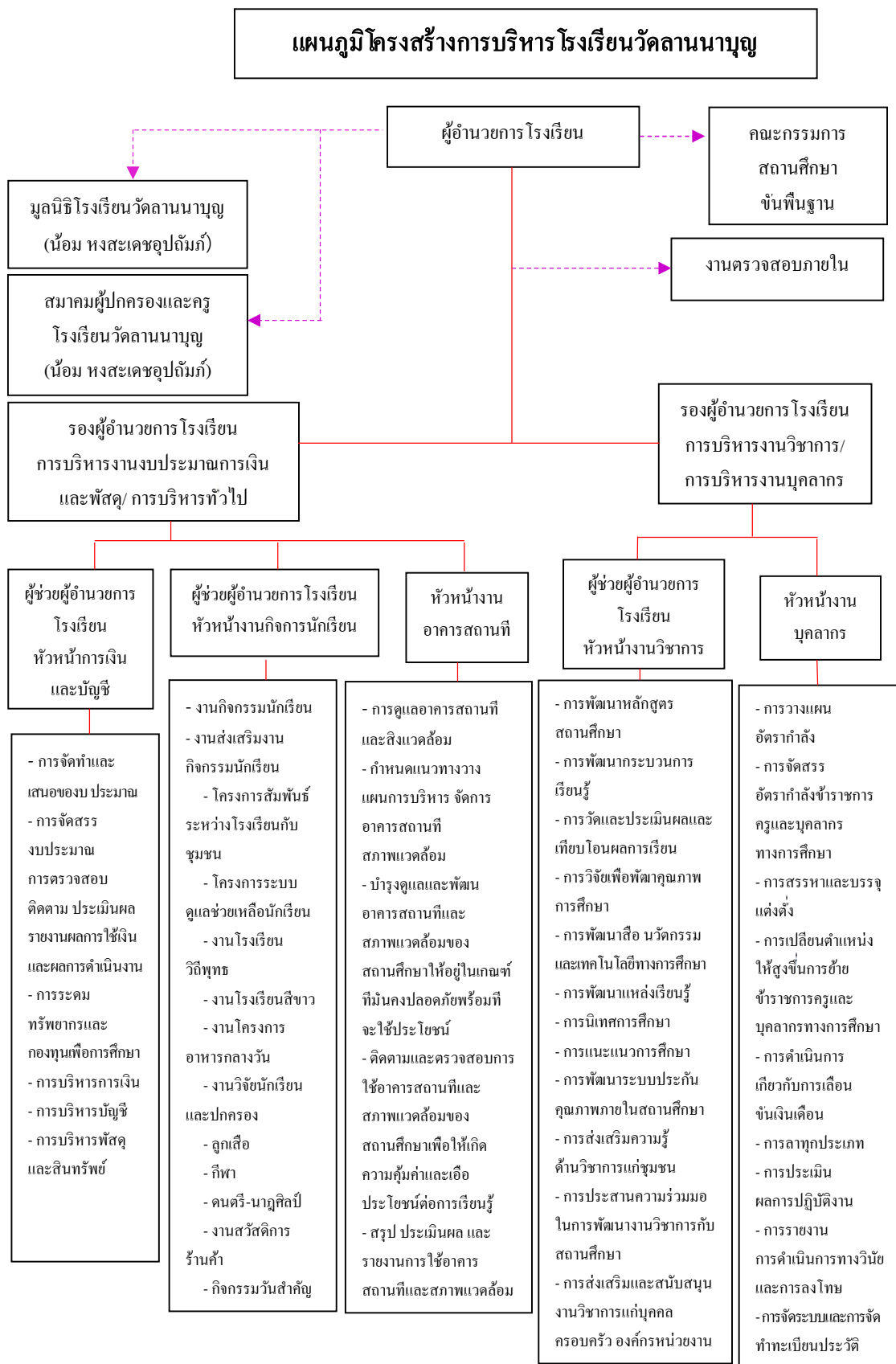
1. พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นหน่วยงานที่ทันสมัยในการบริการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาอย่างมีคุณภาพ
2. พัฒนาอาคารสถานที่และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในการให้บริการทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและสนองความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
3. พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
4. ส่งเสริมให้ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา
5. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมืออาชีพ
6. พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นนักคิดวิเคราะห์ และเป็นคนดีศรีเมืองนนท์

บุคลากร

โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์)มีบุคลากรทั้งหมด 65 คน เป็นเพศชาย 12 คน เป็นเพศหญิง 53 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ โรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการ 2 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ 3 คน ข้าราชการครู 32คน เจ้าหน้าที่ธุรการ 3 คน ครูอัตราจ้าง 20 คน พี่เลี้ยงเด็กอนุบาล 4 คน

ตารางที่ 1 สถิตินักเรียนโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ปีการศึกษา 2559

ชั้นเรียน	ชาย	หญิง	รวม
อนุบาล 1	39	36	75
อนุบาล 2	41	37	78
ประถมศึกษาปีที่ 1	62	54	116
ประถมศึกษาปีที่ 2	62	55	117
ประถมศึกษาปีที่ 3	64	60	124
ประถมศึกษาปีที่ 4	64	67	131
ประถมศึกษาปีที่ 5	65	66	131
ประถมศึกษาปีที่ 6	56	65	121
รวม	453	440	893

ภาพที่ 2 แผนภูมิโครงสร้างการบริหาร โรงเรียนวัดลานนาบุญ (โรงเรียนวัดลานนาบุญ, 2558, หน้า 7)

ตารางที่ 2 ผลการจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ
(น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดการสภาพแวดล้อมและ
การบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ

มาตรฐาน/ ตัวบ่งชี้	ร้อยละ/ ระดับที่ได้	ค่า น้ำหนัก	คะแนน ที่ได้	เทียบระดับ คุณภาพ	ความหมาย
มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัด สภาพแวดล้อมและการบริการที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ		10.00	8.72	4	ดีมาก
11.1 ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคาร เรียน มั่นคง สะอาดและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวก พอเพียง อยู่ในสภาพใช้การได้ดี สภาพแวดล้อม ร่มรื่นและมีแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน	87.30	4.00	3.49	4	ดีมาก
11.2 จัด โครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริม สุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ของผู้เรียน	90.47	3.00	2.71	4	ดีมาก
11.3 จัดห้องสมุดที่ให้บริการสื่อและ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเองหรือเรียนรู้แบบมี ส่วนร่วม	84.12	3.00	2.52	4	ดีมาก

วิธีการพัฒนา

คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครูและผู้เรียนต่างเห็นความสำคัญ
ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานตามการประกันคุณภาพภายในตามที่กำหนด
ในกฎกระทรวง จึงร่วมกันทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประจำปีพ.ศ. 2556-2558 และจัดทำ
แผนปฏิบัติการประจำปีพ.ศ. 2558 ขึ้น จากความสำคัญดังกล่าว ทางโรงเรียนจึงได้จัดทำโครงการ
เกี่ยวกับมาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดการสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน
พัฒนาเต็มศักยภาพ โดยจัดทำโครงการพัฒนาอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงอาคารเรียน
อาคารประกอบให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานและมีความปลอดภัย เพื่อให้โรงเรียนสะอาด ร่มรื่น
สวยงาม นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุขและเพื่อให้โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน

ใช้ประโยชน์ได้ตลอดเวลาขณะอยู่โรงเรียน โครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างจิตสำนึก จิตอาสาในการทำโรงเรียนให้สะอาด เพื่อจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนมีบรรยากาศที่น่าเรียน เพื่อปลูกต้นไม้เพิ่มความร่มรื่นในวันสำคัญและเพื่อบำบัดน้ำเสียใช้ทำความสะอาดห้องน้ำ โครงการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน เพื่อให้มีการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะโภชนาการ จัดให้มีอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและมีความปลอดภัยในการบริโภค และโครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอเหมาะสมต่อความต้องการของร่างกายและสุขภาพอนามัยที่ดี และเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านโภชนาการให้แก่ นักเรียน มีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร อีกทั้งยังมีการจัดการทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษาขึ้นเพื่อหางบประมาณในการปรับปรุงโรงอาหารให้ถูกสุขลักษณะมีโต๊ะและเก้าอี้เพียงพอสำหรับนั่งรับประทานอาหาร ปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนให้ร่มรื่นสวยงามมากขึ้น โดยการจัดสวนหย่อม ปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้น และปรับปรุงห้องสมุดให้มีบรรยากาศที่เหมาะสม มีหนังสือใหม่และหลากหลาย มีครูบรรณารักษ์ให้คำปรึกษาและเจ้าหน้าที่ห้องสมุดดูแลให้บริการ

ผลการพัฒนา

ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียน มั่นคง สะอาดและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ อยู่ในสภาพใช้การได้ดี สภาพแวดล้อมร่มรื่นและมีแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน การจัดการโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียนและการจัดห้องสมุดที่ให้บริการสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองหรือเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับดีมากทั้งหมด

ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) มีระบบการบริหารจัดการที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและมีการพัฒนาการจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน ทั้งทางด้านบริเวณโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน โรงอาหารและห้องสุขาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) อันมีส่วนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อีกทั้งยังเพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการโรงอาหาร และด้านการจัดการห้องสุขา เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการโรงอาหาร และด้านการจัดการห้องสุขา จำแนกตามอายุและประสบการณ์ใน

การทำงาน และเพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการโรงอาหาร และด้านการจัดการห้องสุขาให้ดียิ่งขึ้น

แนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน

ความหมายของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมไว้ว่า สภาพแวดล้อม หมายถึง ธรรมชาติที่แวดล้อมอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับคำนิยามของ จักรพันธ์ ปัญจะสุวรรณ (2545, หน้า 6) ที่ว่า สภาพแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่รอบตัวเราในลักษณะที่เป็นทรงกลม กลวง ไม่ว่าจะเป็นด้านหน้าด้านหลัง ด้านซ้ายด้านขวาและด้านบนด้านล่าง ของตัวเราจัดเป็นสิ่งแวดลอมทั้งสิ้นนอกจากนี้ พัฒน์ สุจำนงค์ (2533, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมไว้ในทำนองเดียวกันว่า สภาพแวดล้อม หมายถึง ของทุกสิ่งทุกอย่างที่ปรากฏอยู่รอบตัวเรา ที่มีส่วนสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ของเราด้วย

ส่วนสวัสดิ์ โนนสูง (2546, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมไว้ว่า ที่ว่า สภาพแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต มีรูปธรรมหรือนามธรรม และมีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (2530, หน้า 15) ได้ให้ความหมายว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สอดคล้องกับคำนิยามของ สมिति สระอุบล (2532, หน้า 2) สุภชินทร์ เทียงธรรม (2545, หน้า 15) นิกข์นิภา เย็นจิต (2558, หน้า 15) อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์ (2549, หน้า 31) วิชัย เทียนน้อยและประชา อินทร์แก้ว (2536, หน้า 1) ที่ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมไว้ในทำนองเดียวกันว่า สภาพแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุสิ่งของ กลุ่มสรรพสิ่งทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ไม่ว่าจะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่อยู่ใกล้ตัวและไกลตัวมนุษย์ มีอิทธิพลเกี่ยวข้องถึงกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อกูลเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน มีวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันทั้งระบบ

ส่วนความหมายของบรรยากาศพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของบรรยากาศไว้ว่า บรรยากาศ หมายถึง อากาศที่หุ้มห่อโลกหรือเทพฟ้าไฟใด ๆ โดยปริยายหมายถึงความรู้สึกรู้สึกหรือสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว เช่น บรรยากาศในที่ประชุม บรรยากาศรอบ ๆ บ้าน สอดคล้องกับคำนิยามของสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 20 (2538) ที่ได้ให้

ความหมายของบรรยากาศ ไว้ในทำนองเดียวกันว่า บรรยากาศ หมายถึง อากาศที่ห่อหุ้มโลกเราอยู่ มีส่วนประกอบที่สำคัญคือ ก๊าซชนิดต่าง ๆ ไอน้ำ ฝุ่นละออง แรงแสดงของ โลกเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้บรรยากาศมีความกดดัน และความหนาแน่นสูง ที่ระดับน้ำทะเล เมื่อสูงขึ้นไปความกดดัน และความหนาแน่นของบรรยากาศจะลดลงตามลำดับ

จากความหมายของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่หน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ได้กล่าวไว้ในข้างต้น พอสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน หมายถึง องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนที่อยู่รอบตัวของนักเรียนทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น โดยธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งอยู่ในสภาพการณ์มีอิทธิพลและส่งเสริมให้ผู้นเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งได้แก่ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนด้านการจัดการอาคารเรียน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนด้านการจัดการห้องเรียน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนด้านการจัดการโรงอาหาร และสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนด้านการจัดการห้องสุขา

หลักการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน

โอเวน(Owen, 1995 อ้างถึงใน มจรูดา เจ้าทรัพย์, 2556, หน้า 16) ได้กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศที่ดีเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียนให้มีความเหมาะสมกับการเรียนการสอน และเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้นเรียน คุณลักษณะสภาพแวดล้อมทั้งหมดที่มีอยู่ในอาคารเรียนและในโรงเรียนมีความเกี่ยวข้องกับบรรยากาศของโรงเรียนซึ่งสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเกิดขึ้นจากคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. ด้านนิเวศวิทยา คือ คุณลักษณะทางกายภาพที่มีอยู่ในโรงเรียนหรือในชั้นเรียน เช่น ขนาดของห้องเรียน ลักษณะของอาคารเรียน การจัดห้องเรียน รวมถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน
2. ด้านสภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรม คือ คุณลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ที่ดำรงอยู่และเกิดขึ้นในโรงเรียน รวมถึงความสัมพันธ์ของบุคคลที่อยู่ในโรงเรียน เช่น ลักษณะของแต่ละบุคคล แรงจูงใจ ความพึงพอใจ ขวัญและกำลังใจในการทำงาน
3. ด้านระบบสังคม คือ คุณลักษณะของการจัดการองค์การ โครงสร้างของการบริหาร องค์การโรงเรียน การบริหารโรงเรียน รูปแบบการสื่อสาร โครงการฝึกอบรมและการตัดสินใจ
4. ด้านประเพณีวัฒนธรรม คือ คุณลักษณะของค่านิยม ความเชื่อ และเจตคติที่มีอยู่ของบุคคลในโรงเรียน ความสัมพันธ์ภายในระหว่างคุณลักษณะทั้ง 4 ด้านนี้จะส่งผลทำให้เกิดบรรยากาศขึ้นภายในโรงเรียน

จากที่กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่า สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน มีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เป็นอย่างมาก ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงควรต้องตระหนักถึงการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียนอย่างรอบคอบและจริงจังจึงจะก่อให้เกิดผลสำเร็จต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง จากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็สภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ภายในโรงเรียนหรือสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ยกตัวอย่างที่ใกล้ตัวผู้เรียนมากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนยังมีผลการการเรียนรู้ของผู้เรียนมาก ดังนั้นสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนจึงเป็นสิ่งที่ควรให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละคน ในทำนองเดียวกันกับ ราตรี ทัศวรงค์ (2548, หน้า 16-17) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ไว้ว่า สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ คือ การสร้างอาคารสถานที่ตลอดจนห้องเรียน ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยน่าดู อยู่ในตำแหน่งหรือบริเวณที่เหมาะสม เอื้อประโยชน์ต่อการใช้สอย โดยการจัดนั้นขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นไปได้และความเหมาะสมของห้องเรียน วัสดุที่ใช้และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน เช่น สวนหย่อม สถานที่พักผ่อน ควรจัดให้สวยงาม ร่มรื่น สะอาด จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเกิดจากการร่วมมือร่วมใจกันของสมาชิกทุกคนในโรงเรียนทั้งในด้านความคิด แรงงานและการดูแลรักษา สอดคล้องกับ กรมสามัญศึกษา (2539, หน้า 30-33) ได้แบ่งครุฑออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ครุฑพุดได้ และครุฑพุดไม่ได้ ครุฑพุดได้คือครุฑที่เป็นตัวบุคคล รู้จักกันดีและได้รับการยอมรับยกย่องกันว่ามีความสำคัญยิ่ง ส่วนครุฑพุดไม่ได้มักได้รับการกล่าวถึงน้อย ได้แก่ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน ซึ่งหากโรงเรียนใดสะอาด ร่มรื่น สงบ มีชีวิตชีวา อาคารสถานที่ได้รับการดูแลรักษาเป็นอย่างดี มีความพร้อมที่จะใช้งานอยู่ตลอดเวลา ก็จะทำให้ครูและผู้เรียนได้รับอิทธิพล ส่งผลให้เป็นคนละเอียดอ่อน มีระเบียบวินัย จิตใจสดชื่นแจ่มใส รักความสะอาด ความสงบ และรักความร่มรื่นไปด้วย ก่อให้เกิดคุณธรรมอันพึงประสงค์ต่าง ๆ ตามหลักสูตร อันเกิดขึ้นจากครุฑพุดไม่ได้นั่นเอง

จึงเห็นเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องพยายามจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อประโยชน์ในการที่ผู้เรียนจะได้พัฒนาความรู้ความสามารถของตนให้ดียิ่งขึ้น สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนจะดียิ่งขึ้น ร่มรื่น สวยงาม จำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ยิ่งขึ้น โดยส่วนรวมจะเน้นการดูแลปรับปรุง ซ่อมแซม และพัฒนา

จากข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน ควร มีหลักการจัดที่ดี ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนควรจัดให้มีความเหมาะสมกับการเรียนการสอน
2. การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนจะต้องมุ่งให้สามารถให้ประโยชน์ได้สูงสุด
3. การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนต้องเอื้อต่อการพัฒนาของผู้เรียนในทุกด้าน
4. การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนเป็นการจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เป็นระเบียบเรียบร้อย อยู่ในตำแหน่งหรือบริเวณที่เหมาะสมเป็นสัดส่วนและเอื้อประโยชน์ต่อการใช้งาน

ความสำคัญของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียน

การบริหารงานโรงเรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการจัดการบริหารอย่างครบถ้วน ครอบคลุมงานทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงานงบประมาณและด้านบริหารงานทั่วไปแล้ว งานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนก็นับว่ามีความสำคัญยิ่ง เพราะการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ดีภายในโรงเรียนนั้น จะสามารถช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล และอยู่ใน โรงเรียน ได้อย่างมีความสุข

ฟรีแมน และฟลอรี (Freeman & Flory, 1939 อ้างถึงใน เฉลิม พรหมคุณากรณ์ 2539, หน้า 43-44) ได้เสนอผลการศึกษาไว้ว่า สมอของมนุษย์จะมีความสมบูรณ์มากที่สุดและหยุดการเจริญเติบโตเมื่ออายุประมาณ 17-18 ปี และมีโอกาสที่จะขยายเวลาออกไปได้อีก ก็ต่อเมื่อสมอได้รับการกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะถ้าเป็นบุคคลที่ได้เรียนรู้ในโรงเรียนหรือได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น จะทำให้ระดับเชาว์ปัญญา (IQ: Intelligence quotient) สูงขึ้น จากผลการศึกษาดังกล่าวนี้ ทำให้นักการศึกษาต้องมาให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการอยากรู้อยากเห็น ซึ่งจะส่งผลให้สมอของผู้เรียนมีการเจริญเติบโตและพัฒนาต่อไป นอกจากนี้สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนยังเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรม นักจิตวิทยาเชื่อว่า สิ่งแวดล้อมมีหน้าที่เร้าให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรม จัดแบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ สิ่งซึ่งอยู่นอกกายมนุษย์ เช่น วัตถุ สิ่งของ คนและสัตว์ รวมไปถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมไม่มีตัวตน เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ถ้าสิ่งแวดล้อมเหล่านี้เร้าให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรม เราเรียกว่า สิ่งเร้าภายนอก (External stimulus)

2. สิ่งแวดล้อมภายใน ได้แก่ การกระทำของอวัยวะต่าง ๆ ภายในของมนุษย์เอง เช่น ความหิว ความง่วง ความรัก ถ้าสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรม เราเรียกว่า สิ่งเร้าภายใน (Internal stimulus)

จากความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนหลาย ๆ ด้านที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียน กรมสามัญศึกษาจึงได้ประกาศทิศทางการจัดการศึกษา (กรมสามัญศึกษา, 2531, หน้า 1) ให้โรงเรียนถือเป็นแนวปฏิบัติ คือ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนที่ดีจะมีส่วนในการเสริมสร้างความคิด จิตใจและคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ นอกจากนี้ก็ยังมีผู้ให้ความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสมศิริ สุระประเสริฐ (2549, หน้า 52) วรพงษ์ ตันท์เจริญรัตน์ (2546, หน้า 21) และดัน และดัน (Dunn & Dunn, n.d. อ้างถึงใน อรุณช ลิมตศิริ, 2546, หน้า 114) พอสรุปได้ว่าการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนมีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดแก่ผู้เรียนในทำนองเดียวกันที่ว่า สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อตัวผู้เรียน สภาพแวดล้อมที่ดีทั้งภายในและภายนอก ถือเป็น การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร สนับสนุน เสริมแรง และกระตุ้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้

สุภัทรา ปิณฑะแพทย์ (2534, หน้า 30-32) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน โดยโรงเรียนนับเป็นสถาบันที่มีความสำคัญ เพราะเป็นสถานที่อบรมสั่งสอนและให้วิชาความรู้ เพื่อการดำรงชีวิต ซึ่งสภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้แก่

1. กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และการปกครอง ซึ่งโรงเรียนมุ่งหมายเพื่อฝึกหัดให้ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพให้สอดคล้องกับสถานภาพสังคม
2. ครู เป็นผู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ครูมีอิทธิพลต่อผู้เรียนทั้งด้านการแสดงออกและจิตใจ ดังนั้น ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดี
3. กลุ่มเพื่อนร่วมโรงเรียนและร่วมชั้นเรียน มีอิทธิพลในการปรับตัวและการดำรงชีวิตในสังคมของโรงเรียน ซึ่งเปรียบเสมือนสังคมย่อย
4. หลักสูตรและวิชาที่เรียน มีส่วนทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาด้านความคิดและประสบการณ์

สอดคล้องกับ ราตรี ฤกษ์วงศ์ (2548, หน้า 11) สรุปไว้ว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นเรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงจนเป็นการเรียนรู้ทางทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาที่มีการศึกษาเรื่องพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม ทำให้ทราบว่ามันนอกเหนือจากลักษณะต่าง ๆ ที่คนได้รับการถ่ายทอดทางพันธุกรรมส่งผลให้คนแตกต่างกันแล้วยังมีอิทธิพลอื่นอีก โดยอย่างยิ่ง

ที่สำคัญ เช่น สิ่งแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู ที่อยู่อาศัย การศึกษา สภาพสังคม วัฒนธรรม การคบเพื่อน ศาสนา อาหาร และ โรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้พฤติกรรมของคนเรามีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีหรือไม่ดี

ในทำนองเดียวกันกับ สุปรีชา หิรัญโร (2541, หน้า 175) ที่ได้กล่าวว่า อาคารและสภาพแวดล้อมที่ดีของโรงเรียน จะช่วยเสริมสร้างความเจริญงอกงามทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคมของผู้เรียน ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ ก่อให้เกิดความจงรักภักดี และความภาคภูมิใจต่อสถาบัน ซึ่งมีผลไปถึงความพยายามที่จะสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ การสร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้กับตนเอง และสถาบันได้อีกด้วย นอกจากนี้แล้วสภาพแวดล้อมในโรงเรียนยังมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมพฤติกรรม ทักษะ ค่านิยม สติปัญญา และสังคมของผู้เรียน และครูได้อีกด้วย ในทำนองเดียวกันกับเดวิด (David, 1971, pp. 5789-A) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนมีผลกระทบโดยตรงต่อการกระทำกิจกรรมของผู้เรียน คือ ช่วยอำนวยความสะดวกหรือขัดขวางการกระทำของผู้เรียนสอดคล้องกับลักษณะสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ดี (พระมหาอำนาจ ครอบบุญ, 2547) ที่สรุปไว้เพิ่มเติม ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน สถานศึกษาที่มีสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดี ผู้เรียนต้องมีโอกาส ดังนี้
  - 1.1 สามารถเข้าถึงข้อมูลหรือสารสนเทศเพื่อสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และหาแนวทางแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้
  - 1.2 ทำงานร่วมกัน เพื่อถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความคิด
  - 1.3 พัฒนาความสามารถของตนเองได้เต็มศักยภาพที่ตนมีอยู่
  - 1.4 เรียนรู้ได้ทุกเรื่องตามที่ต้องการ โดยไม่มีข้อจำกัด
  - 1.5 สร้างค่านิยมที่ดีของการเป็นผู้ใฝ่รู้ มีวินัย จริยธรรม และคุณธรรม
2. ด้านผู้สอน สถานศึกษาที่มีสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดี ผู้สอนต้องสามารถทำได้ ดังนี้
  - 2.1 เป็นผู้สามารถชี้นำ แนะนำการแสวงหาความรู้ และช่วยเหลือการเรียนรู้ด้วยการมีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบครัน
  - 2.2 ทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถพิเศษ นำไปสู่ความเป็นเลิศ
  - 2.3 ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยอย่างเสรี เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และประสบการณ์ที่หลากหลายให้กับผู้เรียนได้อย่างไม่มีข้อจำกัด
  - 2.4 ออกแบบหลักสูตรและการสอนให้เชื่อมโยงกันระหว่างเนื้อหาในแต่ละวิชา ให้ผู้เรียนมองเห็นองค์รวมของประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมที่เป็นอยู่
  - 2.5 มีเงินสนับสนุนการพัฒนาอาจารย์ในการเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ ศึกษางาน ตลอดจนการวิจัย เพื่อสามารถนำมาพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน

2.6 เข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ ตลอดจนการใช้เครื่องมือในการสื่อสารได้อย่างสะดวก และตลอดเวลา

3. ห้องเรียน ลักษณะของห้องเรียนในสถานศึกษาที่มีสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

3.1 มีอุปกรณ์ที่สามารถนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน และสามารถเชื่อมต่อกับโลกภายนอกห้องเรียนได้

3.2 มีฐานข้อมูลและแหล่งอ้างอิงไว้ให้ใช้ได้ทันทีในการสืบค้นข้อมูลและการทำการวิจัยในสาขาวิชาต่าง ๆ

3.3 ต้องเป็นห้องเรียนที่สามารถให้โอกาสในการเรียนเป็นกลุ่มเล็ก เป็นรายบุคคล และมีคอมพิวเตอร์ไว้สำหรับการเรียนในระดับกลุ่มย่อยด้วย

3.4 ต้องเป็นห้องเรียนที่สามารถบรรจุนักเรียนจำนวนมากได้ และมีอุปกรณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอนกับกลุ่มนักเรียนขนาดใหญ่ได้

3.5 ห้องเรียนออกแบบไว้เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนอย่างสบาย ทั้งการควบคุมอุณหภูมิ แสงและเสียง ตลอดจนการวางระบบพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการใช้เทคโนโลยี เพื่อการเรียนการสอน

3.6 ห้องเรียนต้องสามารถให้การเรียนรู้ด้วยระบบสื่อประสมได้

4. สถานศึกษา บรรยากาศทางการเรียนที่ดีของสถานศึกษาควรมีลักษณะ ดังนี้

4.1 เปิดบริการให้ผู้เรียนได้เข้ามาใช้แหล่งศึกษา ค้นคว้าได้ตลอดเวลาที่เปิดทำการ

4.2 มีกิจกรรมทางวิชาการเพื่อการเรียนการสอนตลอดทั้งปี และมีการจัดตารางเรียนแบบยืดหยุ่น

4.3 มีความสะอาด ร่มรื่น และมีการบำรุงรักษาอาคาร อุปกรณ์ และเครื่องใช้ให้สามารถใช้ได้ตลอดเวลา

4.4 เป็นศูนย์กลางของผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่สามารถให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนได้

5. ผู้ปกครองของผู้เรียนในสถานศึกษาที่มีบรรยากาศทางวิชาการหรือสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดีนั้น ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น และถือเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบร่วมกับสถานศึกษาในการให้การศึกษแก่บุตรหลานของตน

จากลักษณะและความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนในข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนทุกระดับจะต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกในโรงเรียน

เพราะสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของทุกคนที่เป็นสมาชิกในโรงเรียน หากโรงเรียนสามารถบริหารจัดการหรือดำเนินการได้ดี มีความเหมาะสมกับท้องถิ่น ก็จะเป็นการช่วยส่งเสริมสมาชิกให้เติบโตและพัฒนาไปในทิศทางที่ดีที่พึงประสงค์ได้

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนมีความสำคัญ คือ

1. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนช่วยสนับสนุนการเรียนรู้หลายด้าน ทำให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจ สามารถกระตุ้นผู้เรียนให้มีความสนใจและเกิดแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น
2. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่พึงประสงค์ และช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียนตลอดจนสามารถกลมกลืนจิตใจของผู้เรียนได้
3. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนเป็นแหล่งทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนสามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลาตามที่ต้องการ
4. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้เป็นอย่างดี ช่วยพัฒนาความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนและเป็นการเสริมสร้างนิสัยใฝ่เรียนรู้

องค์ประกอบของการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียน

ทวีศิลป์ สารแสน (2543, หน้า 15) กล่าวถึงหลักการจัดสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียนแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านกายภาพ เป็นสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อาคารสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนอื่น ๆ รวมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ตามธรรมชาติ ได้แก่ ต้นไม้ ภูมิอากาศ เป็นต้น เราสามารถแบ่งสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้
  - 1.1 สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน เช่น ห้อง พื้นห้อง ประตู หน้าต่าง ขนาดและพื้นที่ว่างในห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ แสงสว่าง เสียงและอุณหภูมิ เป็นต้น
  - 1.2 สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน เช่น แหล่งความรู้ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นห้องปฏิบัติการ ห้องทดลอง โรงฝึกงาน ห้องสมุด ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการเรียน และสามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้นอกเหนือจากในห้องเรียน
2. องค์ประกอบทางด้านจิตภาพเป็นสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึก จิตใจ และเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบใหญ่ ๆ ดังนี้
  - 2.1 องค์ประกอบด้านนักเรียน ได้แก่ บุคลิกภาพและพฤติกรรมของผู้เรียน ระดับสติปัญญาของผู้เรียนและสถานภาพทางครอบครัวของผู้เรียน

2.2 องค์ประกอบด้านผู้สอน ได้แก่ บุคลิกภาพและพฤติกรรมของผู้สอน ความรู้ และประสบการณ์ของผู้สอน และเทคนิคการสอนของผู้สอน

3. องค์ประกอบทางด้านสังคมเป็นสภาพแวดล้อมที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมด้านสังคม เช่น การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การสร้างแรงจูงใจ และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน เป็นต้น

ในแต่ละองค์ประกอบจะส่งผลต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ในลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศภายในโรงเรียนให้มีความเหมาะสมและครบถ้วน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนที่เกิดจาก องค์ประกอบทางด้านกายภาพ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า องค์ประกอบทางด้านกายภาพ เป็นองค์ประกอบที่เห็นได้อย่างชัดเจน มีความเป็นรูปธรรม และเป็นสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างชัดเจน

นิวกษ์นิภา เย็นจิต (2558, หน้า 18-20) ได้กล่าวถึง การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านสถานที่

บริเวณโรงเรียน ได้แก่ อาคารเรียน โรงอาหาร ห้องน้ำ ห้องสุขา ต้องคำนึงถึง ความสะอาด สวยงาม ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย

ห้องเรียน ได้แก่ การจัดที่นั่งผู้เรียน และการจัดมุมกิจกรรมในห้องเรียน

2. ด้านบุคลากร

ครูควรมีลักษณะ ดังนี้

2.1 มีลักษณะเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยและมีขันติธรรมทางวิชาการ

2.2 มีวิสัยทัศน์กว้างไกล

2.3 มีทักษะการจัดการ

2.4 มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมีความกระตือรือร้นในการทำงาน

2.5 มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

2.6 ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ นำเสียงนุ่มนวลอ่อนหวานและมีอารมณ์ขัน

2.7 ให้ความรัก ความอบอุ่น และความเข้าใจต่อผู้เรียน

2.8 มีเจตคติที่ดีต่อการสอน

3. ด้านการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอน

3.1 ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน

ด้วยกัน

3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย

4. ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในบรรยากาศการเรียนรู้ เช่น การนำนวัตกรรมมาช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เป็นต้น

5. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการในโรงเรียน โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา ได้แก่

5.1 ผู้บริหารและครูที่เป็นกัลยาณมิตร

5.2 ศูนย์สารสนเทศ

5.3 พิพิธภัณฑศึกษาในโรงเรียน

5.4 มุมนิทรรศการ

5.5 ห้องวิชาการ ห้องปฏิบัติการ

5.6 ห้องสมุด

5.7 ห้องโสตทัศนอุปกรณ์

5.8 อุทยานการศึกษา

5.9 ศูนย์สื่อการศึกษา

จะเห็นได้ว่าในแต่ละองค์ประกอบของการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่กรมวิชาการกำหนดไว้ทั้ง 5 ด้านในข้างต้น ล้วนมีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมของผู้เรียน ตลอดจนเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้

สุปรินชา หิรัญโร (2541, หน้า 19) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านบริเวณโรงเรียน สามารถแบ่งออกเป็น

1.1 ห้องเรียนทั่วไป หมายถึง ห้องเรียนที่ใช้สอนตามปกติ ไม่มีวัสดุอุปกรณ์ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากการเรียนการสอน

1.2 ห้องเรียนเฉพาะ หมายถึง บริเวณเพื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ หรือห้องเรียนประจำวิชาที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะ ซึ่งจะมีอุปกรณ์เครื่องใช้พิเศษที่แตกต่างไปจากห้องเรียนปกติ เช่น ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องเรียนวิชาดนตรี เป็นต้น

2. ด้านบริเวณบริการและสนับสนุนการเรียน หมายถึง บริเวณที่จัดขึ้นเพื่อทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือไปจากกิจกรรมที่ทำในห้องเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ผู้สอนและผู้เรียน อีกทั้งยังช่วยให้การดำเนินการของโรงเรียนเป็นไปด้วยความราบรื่น ซึ่งได้แก่ บริเวณห้องผู้บริหารและห้องธุรการ ห้องพัสดุ ห้องแนะแนว ห้องพยาบาล รวมไปถึงอาคารนอกประสงค์ ซึ่งสามารถใช้ทำกิจกรรมได้หลายอย่าง เช่น ใช้เป็นสถานที่สำหรับจัดพิธีการหรือประชุมต่าง ๆ

3. ด้านบริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจ หมายถึง บริเวณที่ผู้เรียนใช้พักผ่อน พุดคุยกันระหว่างเพื่อนฝูง เล่นกีฬา หรือฟังดนตรีได้ตามอัธยาศัย

4. ด้านบริเวณที่พักอาศัย หมายถึง บริเวณที่ใช้เป็นที่พักอาศัยของผู้เรียน ครู หรือภารโรง ในโรงเรียน เช่น หอพักผู้เรียน บ้านพักครู เป็นต้น

ชลิต พุทธรักษา (2539, หน้า 119-128) ได้อธิบายแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศภายในโรงเรียน ไว้ 4 ด้าน ได้แก่

1. อาคารเรียน ห้องเรียนและห้องพิเศษ

1.1 อาคารเรียน ควรถูกสุขลักษณะ จำนวนและขนาดของอาคารเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน และต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1.1 ประโยชน์ใช้สอย โดยไม่มุ่งแต่อาคารเรียนสวย แต่ต้องมุ่งไปในทางประโยชน์ใช้สอยที่จะเกิดผลดีต่อการเรียนการสอน และความปลอดภัยมากกว่า

1.1.2 ดัดแปลงได้หลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นวัสคูปกรณ์ที่เกี่ยวกับตัวอาคาร ต้องสามารถดัดแปลงแก้ไขเพิ่มเติมได้โดยง่าย

1.1.3 สามารถขยายโรงเรียนได้สะดวก โดยต้องคำนึงตั้งแต่ก่อนการสร้าง เพื่อจะได้ขยายอาคารได้สะดวกทั้งแนวตั้งและแนวนอน

1.1.4 บรรยากาศเหมือนบ้านสำหรับผู้เรียน บริเวณโรงเรียนควรร่มรื่น สีห้องเรียนควรเลือกใช้สีที่เย็นตา พื้นโต๊ะเก้าอี้ไม่ลื่น ใช้งานได้สะดวก มีจำนวนและขนาดที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน ทนทานต่อการใช้งาน อาคารสถานที่ต้องแข็งแรงและคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เรียน เป็นสำคัญ

1.2 ห้องเรียน

ห้องเรียนควรจัดให้มีบรรยากาศน่าอยู่ อบอุ่นและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดห้องเรียนควรยึดหลักดังนี้

1.2.1 ควรจัดห้องเรียนให้สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ห้องเรียนควรเป็นห้องใหญ่หรือมีบริเวณกว้างเพื่อสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.2.2 ควรจัดห้องเรียนให้เสริมสร้างความรู้ในทุกด้าน โดยจัดอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมหรือหนังสืออ่านประกอบที่น่าสนใจไว้ตามมุมห้อง ควรติดผลงานของผู้เรียนไว้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

1.2.3 จัดห้องเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และการเรียนการสอนของผู้เรียน เช่น การจัดประดับตกแต่งห้องเรียนด้วยรูปภาพ กระจ่างต้นไม้ แจกันดอกไม้ เป็นต้น

1.2.4 จัดห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น ขอบประตู ขอบหน้าต่าง ขอบมุมของห้องหรือถึงขยะ ต้องเรียบร้อยเป็นระเบียบและสวยงาม

1.2.5 จัดห้องเรียนเพื่อสร้างความเป็นระเบียบทุกอย่าง โดยจัดให้มีความเป็นระเบียบทั้งอุปกรณ์ ของใช้ ชั้นวางของและหนังสือ

1.3 ห้องพิเศษ มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ให้ครบถ้วนและจัดบรรยากาศให้น่าเรียนรู้ห้องพิเศษในโรงเรียนควรจัดให้มี

1.3.1 ห้องพยาบาล ควรจัดบรรยากาศให้ผู้ป่วยรู้สึกผ่อนคลาย รู้สึกว่าได้พักผ่อนจริง ๗ ควรมีครุภัณฑ์ที่จำเป็น เช่น ตู้ยา เตียง หมอน ผ้าห่ม ตู้เก็บอุปกรณ์และป้ายประกาศต่าง ๆ ต้องจัดวางให้เป็นระเบียบ

1.3.2 ห้องสมุด ในกรณีที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ให้จัดเป็นมุมหนังสือก็ได้ แต่ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ควรมีความกว้างและความยาวที่สามารถบรรจุผู้เรียนเข้าใช้ได้อย่างน้อย 2 ห้องเรียน

1.3.3 ห้องวิทยาศาสตร์ นอกจากจะใช้เป็นห้องเก็บอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์แล้ว ควรจัดให้มีที่ที่เหมาะสมในการทดลองหรือปฏิบัติงานทดลองด้วย

1.3.4 ห้องดนตรี ควรให้ห่างจากห้องเรียน เพราะจะได้ไม่ทำให้เสียงดังรบกวน ในขณะที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาอื่นอยู่ อีกทั้งยังช่วยให้ทำให้การฟังได้ผลดี

1.3.5 ห้องพัสดุ จำเป็นต้องจัดให้มีห้องพัสดุ เพราะต้องใช้เป็นสถานที่เก็บพัสดุต่าง ๆ ควรจัดใส่ตู้ชั้นหรือหิ้งให้เรียบร้อยเป็นระเบียบ ส่วนชั้นประตูและหน้าต่างควรใช้เหล็กตัดเพื่อความปลอดภัย

1.3.6 ห้องธุรการ ควรมีโต๊ะทำงาน ชั้นวางของ ตู้เก็บเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องอัดสำเนา และควรคำนึงถึงเนื้อที่เพราะต้องทำงานร่วมกับคนกลุ่มใหญ่ จึงควรเป็นห้องที่โปร่ง อากาศถ่ายเทได้ดี และควรมีความปลอดภัยด้วย

2. อาคารประกอบ เป็นส่วนสำคัญที่ผู้เรียนควรจะมีโอกาสได้เข้าไปใช้งาน เพื่อการศึกษาหาความรู้ โดยควรยึดหลักการจัดดังนี้

2.1 ห้องประชุมหรือโรงอาหาร ควรมีลักษณะใหญ่ โลง อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีโต๊ะ ตู้เก็บอาหาร และอุปกรณ์ของใช้ต่าง ๆ ควรจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการหยิบใช้งาน

2.2 โรงฝึกงาน ควรปลูกสร้างให้ห่างจากอาคารเรียนพอสมควร เพื่อไม่ให้มีเสียงรบกวนห้องเรียน และในโรงฝึกงานควรมีที่เก็บอุปกรณ์และเครื่องมือ โรงฝึกงานควรมีโต๊ะเก้าอี้เพื่อใช้ในการฝึกงาน รวมถึงประตูหน้าต่างควรปิดมิดชิดแน่นหนา และได้รับการดูแลทำความสะอาดอยู่เสมอ

2.3 ห้องสุขา ควรมีจำนวนห้องเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน โดยเฉลี่ยสุขาชาย 1 ที่ ต่อผู้เรียนชาย 40 คน สุขาหญิง 1 ที่ ต่อผู้เรียนหญิง 25 คน ที่ปีส้วมาชาย 1 ที่ ต่อผู้เรียนชาย 30 คน ควรรักษาความสะอาด และดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

2.4 บริเวณโรงเรียน บริเวณโรงเรียนมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าตัวอาคารเรียนหรือห้องเรียน ดังนั้นจึงควรจัดสัดส่วนให้มีความเหมาะสม เป็นระเบียบและดูสวยงาม

2.5 บริเวณอาคารเรียน และทางเดินบริเวณนี้ควรปลูกไม้ดอกไม้ประดับเพื่อให้เกิดความสวยงาม โดยเฉพาะหน้าอาคารเรียน ควรปลูกเป็นไม้ดอกไม้ประดับที่มีความสวยงาม มีอายุไม่ยืนยาวมากนัก หรือจำพวกไม้กระถาง เพราะสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย บริเวณริมทางเดินควรเป็นไม้ที่มีความสวยงามเช่นกัน แต่ต้องมีความแข็งแรง อาจจะเป็นไม้พุ่มหรือไม้ดอกขนาดกลาง

2.6 บริเวณบริการและอำนวยความสะดวก แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.6.1 บริเวณสิ่งก่อสร้าง ได้แก่ โรงจอดรถ เรือนเพาะชำหรือโรงเก็บเครื่องมือ บริเวณนี้ควรปลูกไม้ยืนต้นที่มีความสวยงาม แข็งแรงและทนทาน

2.6.2 บริเวณพื้นดิน ได้แก่ บริเวณบ่อปลา แปลงผักหรือสวนครัว บริเวณนี้ควรปลูกไม้ประดับที่มีขนาดใหญ่เป็นระยะห่าง ๆ สลับด้วยไม้ดอกไม้ประดับตามความเหมาะสม เพื่อป้องกันพืชและสัตว์ไม่ให้ได้รับแสงแดดมากเกินไป

3. บริเวณที่พักผ่อนและสนามเด็กเล่น บริเวณนี้จะประกอบด้วยศาลา ชุมนั่ง สวนหย่อม ควรจัดให้เป็นสัดส่วน เน้นความร่มรื่นสวยงาม สำหรับสนามเด็กเล่น ควรอยู่ในบริเวณเดียวกัน แต่ต้องแยกเขตออกจากกันเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน รอบบริเวณควรปลูกไม้ประดับที่มีความคงทน เช่น ไม้คัตต่าง ๆ หรือไม้พุ่มขนาดใหญ่ตามมุมใดมุมหนึ่ง

4. บริเวณสนามกีฬา ควรแยกสนามกีฬาแต่ละประเภทออกจากกัน รอบบริเวณควรปลูกไม้ขนาดใหญ่หรือไม้ใบที่ให้ความร่มรื่น

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในข้างต้นแล้วนั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานจัดหรือปรับปรุงองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนที่อยู่รอบตัวของผู้เรียน ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น โดยธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งอยู่ในสภาพการณ์มีอิทธิพลและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ใน 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการโรงอาหาร และด้านการจัดการห้องสุขาผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและ

บรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน
2. ด้านการจัดการอาคารเรียน
3. ด้านการจัดการห้องเรียน
4. ด้านการจัดการโรงอาหาร
5. ด้านการจัดการห้องสุขา

1. ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน

ซิกเกอร์ริง และ โรเบิร์ต (Chickering & Robert, 1970, p. 7) ได้กล่าวถึงหลักการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนในด้านที่ตั้งและบริเวณโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะสรุปได้ดังนี้

- 1.1 ควรเลือกสถานที่ปลูกสร้างโรงเรียนให้มีความเหมาะสมและตรงกับความต้องการของชุมชน
  - 1.2 มีความปลอดภัย สวยงามและสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า
  - 1.3 มีเส้นทางการคมนาคมสะดวก ไม่ควรเลือกสถานที่ปลูกโรงเรียนในที่สูงหรือบนไหล่เขา เพราะอาจจะเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย
  - 1.4 โรงเรียนควรตั้งให้ห่างจากสถานที่ที่มีเสียงดังรบกวน เช่น โรงงานที่ต้องใช้เสียง มีเสียงเครื่องจักรดังอยู่ตลอดเวลา หรือโรงงานที่ทำให้เกิดฝุ่นละออง เช่น โรงงานไม้หิน โรงงานปูนซีเมนต์ เป็นต้น
  - 1.5 โรงเรียนควรตั้งให้ห่างจากแหล่งทิ้งขยะมูลฝอยและแหล่งน้ำสกปรก โสโครก และส่งกลิ่นเหม็น ไม่น้อยกว่า 500 เมตร เพื่อให้พ้นจากกลิ่น แมลง ตลอดจนสัตว์ที่อาจจะเป็นพาหะนำเชื้อโรคได้
  - 1.6 สภาพพื้นดินของโรงเรียน ควรเป็นดินร่วน ไม่มีสิ่งทำให้เกิดการลื่นไถลได้ง่าย สามารถทำการเกษตรได้อย่างเหมาะสม
  - 1.7 โรงเรียนต้องนำท่วมไม่ถึง โดยเฉพาะในฤดูฝน ควรจะสามารถสร้างระบบระบายน้ำได้ง่าย มีน้ำใช้เพียงพอ และมีคุณภาพที่ดี
  - 1.8 บริเวณโรงเรียนควรมีต้นไม้ใหญ่เพื่อสร้างร่มเงาและบดบังความร้อนจากแสงแดดในฤดูที่อากาศร้อนจัด หรือไว้ช่วยบังลมในขณะที่มีลมพัดแรง
  - 1.9 ควรมีแผนจัดแบ่งบริเวณพื้นดินนอกอาคารให้น้ำดู เป็นสัดส่วน
- สอดคล้องกับ ซีเกอร์ (Seeger, 1961, pp. 5-6 อ้างถึงใน ราตรี ฤกษ์วงศ์, 2548, หน้า 16) ได้กล่าวถึงการวางแผนผังโรงเรียนที่ดี โดยต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสมในแง่ของชุมชนและโรงเรียนอื่น ๆ
2. ตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสม สามารถใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมกลางแจ้งและนันทนาการได้มากที่สุด
3. วางแผนผังที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เพื่อความเหมาะสมกับความต้องการในการศึกษาแต่ละด้าน

4. จัดส่วนที่ต้องใช้ความเงียบกับส่วนที่ต้องใช้เสียงแยกออกจากกัน
5. ควรอยู่ในที่ที่ก่อให้เกิดปัญหาการจราจรน้อยที่สุด
6. ควรจัดการจราจรทางรถยนต์ให้แยกจากทางเท้าและจักรยาน
7. จัดให้มีทางระบายลมตามธรรมชาติและแสงสว่างที่ดี
8. สร้างด้วยวัสดุที่เลือกสรรมาเป็นอย่างดี ทนทาน และราคาพอสมควร

ซึ่งบริเวณโรงเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญที่ผู้บริหารจำเป็นต้องให้ความสนใจและใส่ใจ กล่าวคือ บริเวณโรงเรียนจะต้องมีความร่มรื่น สวยงาม มีบรรยากาศที่สดชื่นด้วยต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับต่าง ๆ จัดให้มีที่สำหรับนั่งเล่น นั่งพักผ่อนได้ในเวลาว่าง จัดถนนหรือเส้นทางเดินเท้าในบริเวณโรงเรียนให้เป็นสัดส่วนเหมาะสม สนามควรสะอาด ไม่เป็นหลุมบ่อ ร้วโรงเรียนควรเห็นได้อย่างชัดเจน สะอาดไม่รกรุงรังและไม่อยู่ในสภาพที่ชำรุดเสียหาย ทั้งนี้เนื่องจากการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อการพัฒนาการของผู้เรียนในทุกด้านในการทำงานอันเกี่ยวข้องกับกรมสามัญศึกษา (2531, หน้า 16) ได้กล่าวถึงพื้นที่บริเวณโรงเรียนไว้ว่า พื้นที่และบริเวณโรงเรียนต้องมีพื้นที่เพียงพอกับการใช้ประโยชน์ สามารถรับแสงสว่างจากธรรมชาติได้มาก มีการปลูกต้นไม้ใหญ่เพื่อให้ร่มเงา และปลูกไม้ดอกไม้ประดับเพื่อเพิ่มความสวยงาม และควรมีรั้วโดยรอบ อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักในการเลือกทำเลที่ตั้งโรงเรียนของ อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์ (2549, หน้า 24) ที่ได้กล่าวถึงหลักในการเลือกทำเลที่ตั้งโรงเรียนว่าควรจะต้องพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างที่ดินของโรงเรียนกับชุมชน
2. ความสัมพันธ์กับจำนวนประชากรที่สามารถให้บริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง
3. คำนึงถึงระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียนต้องไม่ห่างกันไกลมากนัก
4. ต้องคำนึงถึงบริเวณในด้านผังเมืองและสิ่งแวดล้อม
5. คำนึงถึงขนาดของโรงเรียนเมื่อได้รับการขยายสูงสุด
6. คำนึงถึงสวนสาธารณะและบริเวณอื่น ๆ
7. ลักษณะดินดีควรปลูกต้นไม้
8. คงสภาพต้นไม้และสิ่งที่มีอยู่เดิมให้คงสภาพตามธรรมชาติ

9. มีการบริการด้านสาธารณสุขปลอดภัยเพียงพอ

ส่วน นิกซ์นิภา เย็นจิต (2558, หน้า 18-20) ได้กล่าวถึง การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านบริเวณโรงเรียน ไว้ว่า

บริเวณโรงเรียน ได้แก่ อาคารเรียน โรงอาหาร ห้องน้ำ ห้องสุขา ต้องคำนึงถึงความสะอาด สวยงาม ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับ สายสมร ภูเจริญ (2538, หน้า 57) ได้กล่าวถึง แนวปฏิบัติในการจัดบริเวณโรงเรียนไว้ว่า บริเวณโรงเรียนควรจัดตกแต่งอาคารเรียน อาคารประกอบ จัดห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องสุขาให้สะอาดตัดแต่งสนามหญ้า รื้อ จัดเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ในโรงฝึกงาน ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและดูแลรักษาให้ใช้งานได้อยู่เสมอ ซึ่งอาจจะใช้กิจกรรม 5 ส คือ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะและสร้างนิสัย และทวิ บุตรสุนทร (2539, หน้า 115-116) มาสนับสนุนเพิ่มเติมในเรื่องการดำเนินงาน การซ่อมแซม บำรุงรักษาให้มีสภาพใช้งานได้อยู่เสมอ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ หน้าต่าง สนามและอาคารสถานที่

สอดคล้องกับแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านบริเวณโรงเรียนของ วิชัย วรรณพุด (2547, หน้า 24) ที่ได้สรุปไว้ว่า ด้านบริเวณโรงเรียนควรสะอาด ตกแต่งบริเวณให้ร่มรื่นสวยงามและมีความเป็นระเบียบ มีที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจ มีสนามหญ้าและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากธรรมชาติรอบ ๆ ตัวอีกทางหนึ่ง

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับทำเลและที่ตั้งของโรงเรียนมีความเหมาะสม มีการจัดบริเวณเป็นสัดส่วน เดินทางสะดวก ปลอดภัย และสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนสูงสุด มีรั้วหรือเครื่องหมายแสดงแนวเขตการจราจรภายในโรงเรียนเป็นระบบมีความปลอดภัย บริเวณโรงเรียนมีการจัดวางผังเขตที่เหมาะสม และเพียงพอ มีการตกแต่งสภาพภูมิทัศน์บริเวณโรงเรียนให้สวยงาม ร่มรื่น มีอากาศปลอดโปร่ง ถ่ายเทสะดวก มีสถานที่เล่น ออกกำลังกายอย่างเหมาะสม มีที่นั่งเล่นพักผ่อนสำหรับผู้เรียนอย่างเพียงพอ และมีแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

2. ด้านการจัดการอาคารเรียน

ซิกเกอร์ริง และ โรเบิร์ต (Chickering & Robert, 1970, p. 7) ได้อธิบายหลักการจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารเรียนและอาคารประกอบไว้ดังนี้

2.1 อาคารเรียน ควรสร้างให้มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน สามารถทนทาน ต่อภัยธรรมชาติต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เช่น น้ำท่วม พายุ อาคารควรหันไปในทิศทางที่สามารถรับลมได้ดี

2.2 พื้นและฝ้าเพดานของอาคารควรใช้วัสดุที่สามารถทำความสะอาดได้ง่าย

1.3 เพดานและหลังคาอาคารเรียน ควรมีเพดานเพื่อป้องกันความร้อนและฝุ่นละอองต่าง ๆ เพดานควรสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 3.50 เมตร เลือกทาสีอ่อนเพื่อช่วยให้แสงสว่างมากขึ้น หลังคาเอียง 30 องศา มีชายคากันสาด วัสดุหลังคาควรมุงด้วยกระเบื้องไม่ควรมุงด้วยสังกะสี เพราะจะทำให้ร้อนและมีเสียงดังรบกวนเวลาที่ฝนตก

นอกจากนี้ สอนง ศิริกุลวัฒนา (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงการวางแผนการจัดการสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ว่าต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ในการวางแผนจะต้องมุ่งให้สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายทางและคุ้มค่ากับการลงทุน
2. ให้เป็นการเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ให้มากที่สุด มีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยตรง และส่งเสริม สนับสนุนการเรียนการสอน รวมทั้งต้องช่วยกล่อมเกลานิสัยให้เป็นที่ไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยอ้อม

3. บุคลากรในโรงเรียน บุคคลในชุมชน รวมถึงผู้มีส่วนในการใช้ประโยชน์และมีส่วนรับผิดชอบด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ มีความสอดคล้องกับการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อมของ สมาน ปรีชา (2548, หน้า 14-17) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อม ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถในการบริหาร จึงจะทำให้การดำเนินงานการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจะต้องครอบคลุมทั้งด้านการจัดหา การดูแลรักษาความปลอดภัย และการวางแผนการใช้ประโยชน์ให้เกิดคุณค่าสูงสุด อีกทั้งควรดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง เพราะสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ที่เป็นเสมือนหน้าตาของโรงเรียนที่แสดงถึงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารและความเอาใจใส่ของบุคลากรในโรงเรียน อันจะส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อีกทั้งยังได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ดำเนินการวางแผนการใช้สภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน
2. จัดทำแผนผังบริเวณอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียนและห้องพิเศษต่าง ๆ
3. จัดทำตารางแสดงการใช้อาคารสถานที่และห้องต่าง ๆ
4. ตรวจสอบสภาพและซ่อมบำรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายใน โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้
5. จัดให้มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของบุคลากร
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการบำรุงดูแลรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน

7. จัดสภาพแวดล้อมบริเวณ โรงเรียนให้ร่มรื่น สะอาด สวยงามและปลอดภัย

8. จัดอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียนและห้องอื่น ๆ ให้มีความแข็งแรง สะอาด และมีแสงสว่างอย่างเพียงพอ

ในทำนองเดียวกันกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2538) ที่กล่าวไว้ว่า นโยบายการปฏิรูป การศึกษาด้านอาคารสถานที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวนโยบายการปฏิรูปการศึกษาด้านอาคารสถานที่ เพื่อปรับเปลี่ยนงานด้านอาคารสถานที่ทุกแห่งในทุกสังกัด ซึ่งมีอายุใช้งานเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปี ให้มีสภาพพร้อมที่จะสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. บริเวณโรงเรียนดำเนินการเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ตั้งโรงเรียนทั้งหมด พื้นที่ควรไม่น้อยกว่า 6 ไร่ขึ้นไป หรือมีพื้นที่ประมาณ 10 ตารางวาต่อผู้เรียน 1 คน มีการจัดทำแผนที่ตั้งอาคารเรียน อาคารประกอบ สวนหย่อม แปลงเกษตร และสนามกีฬาต่าง ๆ มีการออกแบบและปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีความร่มรื่นสวยงาม มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม รวมถึงใช้พื้นที่บริเวณ โรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. อาคารเรียน ควรเป็นอาคารเรียนที่ได้มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ จะต้องเป็นอาคารสถานที่ที่ก่อสร้างด้วยวัสดุที่คงทนแข็งแรง ซึ่งมีขนาดห้องเรียนมาตรฐานอย่างน้อยกว้าง 7 เมตร ยาว 9 เมตร ถูกสุขลักษณะ จำนวนห้องเรียนเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน สะอาด สะดวก ปลอดภัย และมีแสงสว่างอย่างเพียงพอ สามารถดัดแปลงการใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย มีป้ายประกาศ และป้ายนิเทศอย่างเหมาะสม มีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ การจัดทำแผนจัดสร้างหรือถอนอาคารสถานที่ รวมทั้งการใช้อาคารสถานที่ให้คุ้มค่ากับสภาพของโรงเรียนและสภาพชุมชนโดยรอบ

3. การจัดโรงเรียนและสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน เป็นการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ อาคารเรียน อาคารประกอบและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ โดยการซ่อมแซมตกแต่งทาสีให้สวยงาม มีสภาพใหม่อยู่เสมอ ใช้งานได้ดีตลอดเวลา

4. อาคารประกอบเป็นสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ เช่น โรงฝึกงาน โรงอาหาร อาคารเอนกประสงค์ และห้องสุขา ควรก่อสร้างด้วยวัสดุที่คงทนถาวร สะอาด ปลอดภัย และอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสม มีการปรับปรุงตกแต่ง ทาสีสวยงาม และเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย การวางแผนการใช้ประโยชน์ของอาคารประกอบ การทำแนวสร้าง และหรือถอนอาคารประกอบ รวมทั้งการใช้อาคารประกอบให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

5. ห้องสมุด หากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ควรจัดเป็นมุมหนังสือภายในห้องเรียนต่าง ๆ แต่ถ้าเป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ มีอาคารเรียนและห้องเรียนเพียงพอ ควรจัดห้องสมุดแยกต่างหาก

โดยเฉพาะ จัดให้สวยงามน่าเข้าไปใช้บริการ มีการจัดหนังสือเรียงเข้าชั้นด้วยความเป็นระเบียบ แยกประเภทของหนังสือไว้เป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการหยิบศึกษาค้นคว้า จำนวนหนังสือ ควรเหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน มีการซ่อมแซมและบำรุงรักษาหนังสือที่ชำรุด มีการจัด กิจกรรมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมและเพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจให้ผู้เรียนเข้าใช้บริการห้องสมุด อย่างสม่ำเสมอ

6. ห้องพยาบาล หากเป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีอาคารและจำนวนห้องไม่พอ สามารถใช้ ห้องพยาบาลร่วมกับห้องอื่นได้ แต่ต้องเงียบสงบเพราะเป็นสถานที่บุคคลต้องได้รับการปฐมพยาบาล และพักผ่อน จึงต้องสะอาด สวยงามและอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีป้ายนิเทศหรือโปสเตอร์เกี่ยวกับ สุขภาพดีให้ความรู้ด้วย

7. ห้องคอมพิวเตอร์ ควรเป็นห้องที่ปรับปรุงขึ้นใช้โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนการสอน คอมพิวเตอร์ ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สามารถใช้ร่วมกับห้องเรียนอื่น ๆ ได้ เช่น ใช้ร่วมกับ ห้องปฏิบัติการทางภาษา เป็นต้น แต่ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนอาคารและห้องเรียนเพียงพอ ควรแยกเป็นห้องคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะ แต่ห้องคอมพิวเตอร์ควรเป็นห้องที่สะอาดปราศจาก ฝุ่นละออง และมีการติดตั้งพัดลมให้ความเย็น ทั้งนี้เพื่อเป็นการบำรุงรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์

8. ห้องปฏิบัติการทางภาษา ควรเป็นห้องที่ปรับปรุงขึ้นใช้เฉพาะกิจกรรมการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษ เนื่องจากต้องใช้การสอนผ่านเครื่องเสียง สื่อบันทึกเทป วีดีโอ โดยผ่านหูฟัง จึงต้องจัดให้สะอาดปราศจากฝุ่นเช่นเดียวกันกับห้องคอมพิวเตอร์ ควรมีโต๊ะนั่งเรียนและจำนวนหูฟัง เพียงพอสำหรับผู้เรียน

9. ห้องแนะแนว เป็นห้องที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้จัดกิจกรรมแนะแนว หากจำนวนห้องเรียน ไม่เพียงพอก็สามารถจัดร่วมกับห้องพิเศษอื่น ๆ ได้ เช่น ห้องสมุด ห้องเรียนปกติ เป็นต้น แต่ต้อง เป็นมุมที่สงบเพื่อความสะดวกในการให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน

10. ห้องพิเศษอื่น ๆ ควรจัดให้มีห้องพิเศษอื่น ๆ ตามศักยภาพของโรงเรียน เช่น ห้องโสตทัศนอุปกรณ์ ศูนย์สื่อและห้องจริยธรรม เป็นต้น

11. การสุขภาพ เป็นการทำให้โรงเรียนสะอาด ถูกสุขลักษณะ ปราศจากมลภาวะ มีที่กำจัดขยะมูลฝอย มีน้ำดื่มน้ำใช้สำหรับผู้เรียนอย่างเพียงพอ มีการจัดอาหารกลางวันให้ผู้เรียน รับประทานอย่างเพียงพอ มีประโยชน์ สะอาด และปลอดภัย

12. สนามกีฬา จัดให้มีสนามกีฬาเพียงพอต่อความต้องการและเหมาะสม เช่น สนามฟุตบอล สนามเด็กเล่น เป็นต้น ตลอดจนจัดให้มีเครื่องเล่นภายในสนามที่เหมาะสม และปลอดภัย

สอดคล้องกับ บุญช่วย จินดาประพันธ์ (2536, หน้า 113-114) ที่ได้เสนอแนวทางการวางแผนการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการให้ครอบคลุมและควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. คณะกรรมการบำรุงรักษาการดำเนินงาน เริ่มแรกของการวางแผนงานบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม คือ การตั้งคณะกรรมการซึ่งทำหน้าที่วางแผนและประเมินการปฏิบัติงานตามแผน
2. การเสนอของบประมาณ หมวดค่าใช้จ่าย และการจัดสรรเงินงบประมาณ ค่าใช้จ่ายค่าบำรุงรักษาและซ่อมแซม ต้องจัดทำทุกปี โดยให้อ้างถึงความจำเป็นต่าง ๆ ที่ควรจ่ายประกอบไปในงบประมาณที่ขอด้วย เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความทรุดโทรมของอาคารสถานที่นั้น ๆ
3. ผู้ใช้และคนที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้เรียน ภารโรง และผู้ปกครอง บุคคลเหล่านี้จะยืนยันว่ามีการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและช่วยสนับสนุนงานบำรุงรักษาในแต่ละครั้งด้วย
4. การสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบ การรู้สึกสำนึกถึงความจำเป็นในการบำรุงรักษาและความรับผิดชอบในการดูแลสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แล้วช่วยรายงานเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งจำเป็น ผู้บริหารจึงควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นในหมู่ผู้ใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เช่น ครู อาจจะได้รับผิดชอบในการรายงานความเสียหายที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เช่น พัดลมเสีย ไฟไม่ติด ส่วนผู้เรียน อาจจะช่วยรายงานให้ทราบว่า ห้องน้ำ ห้องสุขาเกิดความชำรุดเสียหายหรือใช้งานไม่ได้ เป็นต้น
5. การบำรุงรักษาความสะอาด ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญและทุกคนต้องให้ความสนใจเอาใจใส่ร่วมมือร่วมใจกันช่วยกันรักษาความสะอาดบริเวณอาคารต่าง ๆ ควรได้รับการบำรุงรักษาทำความสะอาดเช็ดถูอยู่เสมอ เพื่อให้ดูสบายตาแก่ผู้ที่พบเห็น
6. การบำรุงรักษาความร่มรื่นสวยงาม โรงเรียนเป็นสถานที่ที่ผู้เรียนใช้ชีวิตอยู่เป็นเวลานานรองจากบ้าน ผู้บริหารจึงควรดำเนินการจัดทำให้เกิดความร่มรื่นสวยงามและสามารถใช้เป็นที่พักผ่อนของผู้เรียนและบุคลากรในโรงเรียน อาคารเรียนควรทาสีที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสดชื่นบริเวณทั่วไปควรปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่นหรือจัดปลูกไม้ดอกไม้ประดับให้มีความสวยงาม เพื่อให้เกิดความประทับใจแก่ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่มาเยี่ยมโรงเรียน
7. การบำรุงรักษาความปลอดภัย การศึกษาความปลอดภัยเกี่ยวกับอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นเรื่องที่ส่งผลต่อผู้ใช้และสภาพคงทนของอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ควรมี

การตรวจสอบสภาพการใช้งานให้ดีเหมือนเดิมอยู่เสมอ หรือเคลื่อนย้ายไปเก็บไว้ในที่อื่นก่อนจะเป็นอันตรายแก่ผู้ใช้

8. การบำรุงรักษาสุขาภิบาลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ที่มีระบบสุขาภิบาลดีเยี่ยมจะเกิดสภาพแวดล้อมที่ดี ผู้บริหาร โรงเรียนต้องหมั่นตรวจตรา ดูแลห้องน้ำ ห้องสุขาให้มีระบบการระบายน้ำเสีย ตรวจตราและซ่อมแซมตามเวลาที่เหมาะสม จัดการขุดลอกบ่อเก็บน้ำให้มีสภาพเดิม

9. การจัดหาหรือแบ่งเบาภาระโรงเรียน ให้ดูแลซ่อมแซมและรักษาความสะอาดให้เพียงพอ ควรจะจัดให้รับผิดชอบอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

10. การตรวจสอบสภาพ ซึ่งการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของโรงเรียน จำเป็นต้องปฏิบัติปีละ 2 ครั้ง เพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการในการบำรุงรักษาอย่างชัดเจน

11. รายงานสิ่งชำรุดเสียหาย สิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียนที่ชำรุดเสียหายจากการตรวจสอบสภาพ ควรจะได้รับการซ่อมแซมหรืออาจจะทำเป็นตารางกำหนดการซ่อมแซมไว้อย่างชัดเจน

12. การจัดลำดับความสำคัญ เนื่องจากงบประมาณสำหรับการซ่อมแซมและบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมมีไม่เพียงพอ ดังนั้นจำเป็นต้องจัดลำดับการซ่อมแซมและบำรุงรักษาเอาไว้เป็นแนวทางปฏิบัติ

13. แผนปฏิบัติงาน แผนปฏิบัติงานนี้ ทำขึ้นเพื่อเป็นประกันว่าการบำรุงรักษาอาคารสถานที่นั้นจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมในทุก ๆ ส่วน ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ เพราะการวางแผนจะทำให้การบริหารงาน การบำรุงรักษาเกิดความเสียหายน้อยลง

14. การปฏิบัติตามแผน ในการปฏิบัติตามแผนงานและการบำรุงรักษาที่กำหนดไว้นั้น จะต้องมีการแบ่งความรับผิดชอบ และมอบหมายงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำแผนไปปฏิบัติให้เป็นระบบ และมีการติดตามความก้าวหน้าของงาน โดยการนัดประชุม การรายงาน และการบันทึกผลการปฏิบัติงานด้วย

15. การประเมินผล งานบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนควรจะต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพ การวางแผน การกำหนดค่าใช้จ่าย การปฏิบัติตามแผน การกำหนดค่าใช้จ่าย การปฏิบัติตามแผนและการประเมินผลงานเป็นไปด้วยดี

16. บันทึกผลงาน ผลการปฏิบัติ บำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมนั้นผู้บริหารจะต้องเก็บบันทึกไว้โดยละเอียด เพราะจะเป็นแหล่งสารสนเทศในการวางแผนกำหนดค่าใช้จ่าย การปฏิบัติตามแผนในการประเมินผลงานได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ด้านการจัดการอาคารเรียนหมายถึง การจัดให้มีอาคารเรียนที่ได้มาตรฐาน ถูกสุขลักษณะมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนผู้เรียน ทนทาน และปลอดภัย มีการจัดสรรพื้นที่การใช้สอยภายในอาคารเรียนอย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดวางสิ่งของในอาคารเรียนอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย มีป้ายชี้บอกอาคารและห้องต่าง ๆ อย่างครบถ้วน อาคารเรียนมีความร่มรื่นและสวยงาม มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้รับการดูแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ อาคารเรียนได้รับการดูแล ปรับปรุง ซ่อมแซม บำรุงรักษาให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานและปลอดภัยสำหรับผู้เรียนอยู่เสมอ

3. ด้านการจัดการห้องเรียน

นัฐญาพร คุษฎี (2545, หน้า 14-17) ได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนไว้ ดังนี้

3.1 การจัดที่นั่งของผู้เรียน การจัดที่นั่งของผู้เรียนควรคำนึงถึงทางที่ผู้เรียนจะต้องใช้เดินไปมาหากันและความคล่องตัวของรถเข็นย้ายในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดที่นั่งของผู้เรียนสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

3.2 การจัดที่นั่งเป็นรายบุคคล อาจจัดได้หลายแบบ เช่น เรียงแถวแบบตอนลิกหันหน้าไปทางกระดานดำทั้งหมด หรือจัดเป็นแนวโค้งรูปตัวยู รูปครึ่งวงกลมหันหน้าเข้าหากระดานดำ เป็นต้น

3.3 การจัดที่นั่งเป็นกลุ่ม วิธีการจัด คือ ให้ผู้เรียนนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นกลุ่มสำหรับตำแหน่งที่ตั้งของแต่ละกลุ่ม สามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสม การจัดที่นั่งแบบนี้ควรจัดในกรณีที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน หรือผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป

สำหรับโต๊ะและเก้าอี้ของผู้เรียนที่ใช้ในห้องเรียน ควรมีจำนวนที่เพียงพอสำหรับผู้เรียนและควรมีขนาดพอเหมาะกับผู้ใช้ มีฉะนั้นจะทำให้อ่าน เขียนและทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่สะดวก อาจส่งผลเสียต่อบุคลิกภาพของผู้เรียนได้ ส่วนการจัดโต๊ะของผู้สอน ควรจัดอยู่ในที่ที่เหมาะสม อาจจะจัดไว้หน้าห้องเรียน ข้างห้องเรียน กลางห้องเรียนหรือหลังห้องเรียนก็ได้

2. การจัดห้องและวัสดุอุปกรณ์ ห้องเรียนที่ดีเปรียบเสมือนบ้านที่ดี ผู้ที่อยู่อาศัยจะมีความสุข มีความสบายกายสบายใจ การจัดห้องเรียนได้อย่างเหมาะสมจะเป็นการปลุกฝึ้นิสัยบางอย่างให้แก่ผู้เรียน เช่น ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสะอาด เป็นต้น

องค์ประกอบสำคัญในการจัดห้องเรียนที่ควรคำนึงถึง ได้แก่

2.1 สภาพห้องเรียน ต้องอยู่ในสภาพที่ดีและใช้การได้เป็นสัดส่วน มีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2 ขนาดของห้องเรียน ต้องมีขนาดกว้างขวางพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน และมีเนื้อที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.3 สุขลักษณะในห้องเรียน ห้องเรียนควรให้ถูกสุขลักษณะ ดังนี้

2.3.1 อากาศถ่ายเทได้ดี มีหน้าต่างเพียงพอและมีประตูเข้าออกได้ง่าย

2.3.2 มีแสงสว่างพอเหมาะ เพื่อให้ผู้เรียนได้อ่านหนังสือได้อย่างชัดเจน เป็นการลดสายตา ส่วนห้องเรียนที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอ อาจแก้ปัญหาได้ เช่น จัดทำหน้าต่างหรือบานเลื่อนเพิ่มเติม ใช้ไฟฟ้าหรือโคมไฟช่วย คัดแปลงหลังคาใหม่ให้แสงสว่างส่องผ่านได้ หรือทาสีสว่าง ๆ ภายในห้องเรียน เป็นต้น

2.3.3 ปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ เช่น เสียง กิ น คว้น หรือฝุ่น เป็นต้น

2.3.4 ความสะอาด ผู้เรียนต้องช่วยกันเก็บกวาด utha ความสะอาดห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการปลูกฝังนิสัยรักความสะอาด ฝึกความรับผิดชอบ ความสามัคคีและการทำงานร่วมกันเป็นทีม

2.4 การจัดตกแต่งห้องเรียน มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.4.1 มุมหนังสือ ในห้องเรียนควรมีมุมหนังสือไว้ให้ผู้เรียนได้อ่านเพิ่มเติม จะส่งเสริมให้ผู้เรียนอ่านคล่อง มีความรู้กว้างขวาง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตลอดจนสร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ด้วย ครูควรหาหนังสือประเภทต่าง ๆ ที่มีความยากง่าย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนมาให้ผู้เรียนอ่าน และควรหาหนังสือชุดใหม่ ๆ มาเปลี่ยนบ่อย ๆ เพื่อจะได้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการอ่านของผู้เรียน การจัดมุมหนังสือควรจัดให้เป็นระบบและสะดวกในการหยิบอ่าน

2.4.2 สื่อการเรียนการสอนและวัสดุต่าง ๆ สื่อการเรียนการสอนประเภทหนังสือ ควรจัดไว้ให้เป็นระเบียบ อาจจะอยู่รวมกันกับมุมหนังสือหรือจะแยกไว้ต่างหากก็ได้ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้เป็นประจำ เช่น บัตรคำ รูปภาพ หรือ แผนภูมิ เป็นต้น ให้จัดไว้ให้เป็นระเบียบเช่นเดียวกัน อุปกรณ์ที่ใช้แล้วไม่ควรติดหรือแขวนไว้นานจนเกินไป เพราะอุปกรณ์เหล่านี้ อาจทำให้ความสนใจของผู้เรียนเปลี่ยนไปขณะเรียนบทเรียนใหม่ แต่อุปกรณ์บางชนิด เช่น อุปกรณ์ประสมคำ อุปกรณ์การคิดคำนวณ เป็นต้น อาจจัดไว้อีกที่หนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนได้เล่นในยามว่าง ซึ่งอาจจัดเป็นมุมฝึกสมอง สำหรับวัสดุสิ้นเปลืองต่าง ๆ เช่น กระดาษ สี กาว เป็นต้น ควรจัดไว้เป็นสัดส่วน เพื่อให้สะดวกต่อการหยิบใช้งาน ผู้สอนควรฝึกนิสัยการจัดของให้เป็นระเบียบ เมื่อใช้แล้วต้องเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย ห้องเรียนจะได้เป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ

2.4.3 เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น ในห้องเรียนทุกห้องจะต้องมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น เช่น อุปกรณ์ทำความสะอาด ไม่ว่าจะเป็น ไม้กวาด ไม้ถู ที่บิดขนไก่ เป็นต้น อุปกรณ์เหล่านี้

ต้องจัดที่เก็บให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ส่วนมากจะจัดไว้ตามมุมห้องหรือฝาผนังด้านใดด้านหนึ่งของห้องเรียน

2.4.4 มุมเสริมความรู้กลุ่มประการณ์ต่าง ๆ ควรจัดไว้ตามความจำเป็น เช่น มุมภาษาไทย มุมภาษาต่างประเทศ และมุมคณิตศาสตร์ เป็นต้น

2.4.5 การแสดงผลงานของผู้เรียน ครูควรจัดให้มีการแสดงผลงานของผู้เรียนในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จ และมีกำลังใจในการเรียนต่อไป อีกทั้งยังสามารถแก้ไขและพัฒนาผลงานของตนเองให้ดีขึ้น โดยลำดับ ผลงานเหล่านี้อาจจะติดบนป้ายนิเทศ แฉกหรือจัดวางบนโต๊ะก็ได้

2.4.6 การจัดที่อเนกประสงค์ ในยามว่างผู้เรียนอาจจะใช้ห้องเรียนเป็นสถานที่พักผ่อนทำงานที่ได้รับมอบหมาย อ่านหนังสือจากมุมหนังสือในห้องเรียน หรือนั่งสนทนากัน ห้องเรียนที่ติดนั้นควรจัดสถานที่ไว้ให้กับผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวเท่าที่สามารถทำได้ บริเวณเหล่านี้ อาจเรียกว่า มุมสงบ หรือมุมอเนกประสงค์ก็ได้

2.4.7 การประดับตกแต่งห้องเรียน ผู้สอนส่วนใหญ่มีห้องเรียนมาตรฐานหรือผู้สอนที่มีนิสัยรักความสวยงาม จะนิยมประดับตกแต่งห้องเรียนด้วยสิ่งต่าง ๆ เช่น รูปภาพ แจกันดอกไม้ ต้นไม้ ซึ่งการตกแต่งห้องเรียนควรทำอย่างพอเหมาะไม่มากจนเกินไป แต่ควรคำนึงถึงความเรียบง่าย ประหยัด เป็นระเบียบ สวยงามและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

ในการทำงานเดียวกันกับ สิริินดา วรณณะวิภาต (2540, หน้า 42) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับอาคารสถานที่ ซึ่งมีลักษณะเด่น ๆ อยู่ 5 ประการ ดังนี้

1. ห้องเรียนมีแสงสว่างและระบายอากาศ
2. สภาพอากาศในห้องเรียนไม่ร้อนอบอ้าว
3. ที่นั่งของผู้เรียนห่างพอเหมาะ มีระยะเหมาะสมที่จะอ่านตัวหนังสือบนกระดานดำได้
4. ขนาดโต๊ะ เก้าอี้พอเหมาะกับผู้เรียน
5. ที่นั่งในห้องเรียนมีครบตามจำนวนผู้เรียน

และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนที่ ทวีศิลป์ สารแสน (2543, หน้า 18) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียน ประกอบด้วย ห้องเรียนและอุปกรณ์การจัดห้องเรียน แสงสว่าง สี สื่อการเรียนการสอน อุณหภูมิและการระบายอากาศ ยกตัวอย่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพ คือ ห้องเรียนและอุปกรณ์ ได้แก่ ผนังห้อง ขนาดพื้นที่ว่างในห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ และอุปกรณ์ตกแต่งห้องเรียน เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีคุณลักษณะที่สำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ สำหรับการจัดห้องเรียนและที่นั่งเรียน การจัดที่นั่งและการเลือกที่นั่งเรียนของผู้เรียนมีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ถ้าให้ผู้เรียนเลือกที่นั่งเอง ผู้ที่นั่งหน้าชั้นเรียนก็จะมี

ปฏิสัมพันธ์มากกว่า ซึ่งการพูดคุยและปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันนี้จะเกิดขึ้นมากในบริเวณด้านหน้าที่เรียกว่า พื้นที่กิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่นั่งเป็นแถวจะแสดงพฤติกรรมในการทำงานมากกว่าผู้เรียนที่นั่งรอบโต๊ะ ดังนั้นการจัดที่นั่งควรจัดให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน และเหมาะสมกับผู้เรียน ส่วนการจัดตกแต่งห้องเรียนนั้น ป้ายนิเทศและมุมกิจกรรมต่าง ๆ ก็มีความสำคัญและส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เช่นกัน

ในทำนองเดียวกันกับ พระมหาอำนาจ ครอบบุญ (2547, หน้า 23) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของห้องเรียนในสถานศึกษาที่มีสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ห้องเรียนต้องมีอุปกรณ์ที่สามารถนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน เช่น โทรทัศน์ วิทยุทัศน์และเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถเชื่อมโยงความรู้จากโลกภายนอกห้องเรียนได้ เป็นต้น
2. มีฐานข้อมูลและแหล่งอ้างอิงไว้ให้ใช้ได้ทันทีในการสืบค้นข้อมูล และการทำวิจัย เช่น สารานุกรม พจนานุกรม หรืออุปกรณ์สืบค้นข้อมูลระยะไกลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
3. ต้องเป็นห้องเรียนที่สามารถให้โอกาสในการเรียนเป็นกลุ่มเล็ก เป็นรายบุคคลและมีเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับการเรียนในกลุ่มย่อยด้วย
4. ต้องเป็นห้องเรียนที่สามารถบรรจุผู้เรียนจำนวนมากได้ พร้อมกับมีอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนกับผู้เรียนในกลุ่มใหญ่ได้
5. ห้องเรียนออกแบบไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างสบาย ทั้งการควบคุมอุณหภูมิ แสงและเสียง ตลอดจนการวางระบบที่เป็นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการใช้เทคโนโลยีเพื่อกิจกรรมการเรียนการสอน

อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ศิริกาญจน์ จันทร์เรือง (2543, หน้า 16-19) ที่ได้กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ว่า บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนมีความรู้สึกสบายและยอมรับซึ่งกันและกัน ทั้งผู้เรียนและผู้สอนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศทางกายภาพภายในห้องเรียนให้เหมาะสม ดังนี้

1. ตรวจสอบอุณหภูมิในห้องเรียนว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ โดยอาจจะสังเกตจากปฏิกิริยาของผู้เรียน เช่น ม้วนแขนเสื้อตลอดเวลา หรือใช้ผ้าเช็ดหน้าซับหน้าบ่อยครั้ง เป็นต้น
2. พยายามจัดโต๊ะให้อยู่ในลักษณะที่สบาย ๆ
3. แน่ใจว่าแสงอาทิตย์ที่ส่องผ่านเข้ามาในห้องเรียนไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดปัญหาในการมองเห็นกระดานดำหรือสมุดจดบันทึก

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าด้านการจัดการห้องเรียน หมายถึง การจัดให้ห้องเรียนมีความเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน มีเนื้อที่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน การจัดวางสิ่งของในห้องเรียนมีความเป็นระบบ มีระเบียบและเรียบร้อย มีการจัดตกแต่งมุมสาระความรู้ที่ส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ของผู้เรียน ห้องเรียนมีอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างครบถ้วน ห้องเรียนมีจำนวนโต๊ะเรียนและเก้าอี้ที่แข็งแรง สมบูรณ์และเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน ใช้ทุกพื้นที่ในห้องเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้ดี มีหน้าต่างอย่างเพียงพอและมีประตูเข้าออกอย่างสะดวก ห้องเรียนได้รับการดูแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ มีการซ่อมบำรุง รักษาให้ห้องเรียนมีสภาพที่สมบูรณ์และปลอดภัยสำหรับครูและผู้เรียนอยู่เสมอ

4. ด้านการจัดการโรงอาหาร

ซิกเคอริง และ โรเบิร์ต (Chickering & Robert, 1970, p. 7) กล่าวว่า ในโรงอาหารนอกจากโต๊ะและม้านั่งแล้ว ควรจัดให้มีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและใช้ มีถังน้ำ ก้อนน้ำและอ่างสำหรับล้างมือหรือล้างภาชนะที่ใช้ในการรับประทานอาหารควรมีภาชนะที่รองรับเศษอาหารหรือขยะ ส่วนอาหารที่แม่ค้านำมาขายควรเป็นอาหารที่มีประโยชน์ ปราศจากอันตราย ควรมีระบบควบคุมความสะอาดและความปลอดภัยอย่างใกล้ชิด

สถานที่ตั้ง สถานที่ตั้งของสถานที่ประกอบหรือผลิตอาหาร จะต้องเลือกบริเวณที่ไม่ทำให้สิ่งแวดล้อมของสถานที่ตั้งได้รับการปนเปื้อนจากสิ่งสกปรก และไม่ก่อให้เกิดปัญหาเดือดร้อนรำคาญใจอันเนื่องมาจากกลิ่นหรือ เสียง ซึ่งสถานที่ตั้งควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ควรตั้งอยู่ในบริเวณที่ห่างไกลจากแหล่งสิ่งสกปรก เช่น ห้องสุขา ห้องน้ำ หรือบริเวณที่กำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น
2. ควรอยู่ใกล้สถานที่ที่มีระบบสาธารณูปโภคบริการอย่างครบถ้วน เพื่อความสะดวกในการทำความสะดวก เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า และบริการรวบรวมและกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น
3. พื้นที่ที่ใช้ในการประกอบหรือผลิตอาหารจะต้องมีความเหมาะสม มีขนาดเพียงพอและควรแยกเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน

โรงครัว ไม่ควรตั้งอยู่ใกล้อาคารเรียนหรือใกล้สิ่งสกปรก โตโครก พื้นห้องต้องทึบทำจากวัสดุที่สามารถเช็ดล้างและทำความสะอาดได้ง่าย มีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศที่ดี เตาไฟไม่ควรวางบนพื้นราบ แต่ควรตั้งที่สูงพอสมควร และควรมีปล่องไฟเพื่อดูดควันออกไปจากโรงครัว จัดทำรางระบายน้ำให้เศษอาหารออกไปจากครัว มีถังใส่ขยะมูลฝอยและเศษอาหารซึ่งควรมีฝาปิดให้มิดชิด ไม้รั้ว และมีปริมาณที่เพียงพอต่อปริมาณเศษอาหารหรือเศษขยะในแต่ละวัน รวมถึงควรมีน้ำสะอาดสำหรับปรุงอาหารและล้างทำความสะอาดภาชนะอย่างเพียงพอ

อาคารที่ใช้ประกอบอาหาร จะต้องคำนึงถึงความแข็งแรง ปลอดภัย และสามารถบำรุงรักษาได้ง่าย โดยมีข้อควรคำนึง ดังต่อไปนี้

1. การออกแบบและก่อสร้างห้องครัวหรือสถานที่ที่ใช้ในการประกอบอาหาร ต้องทำให้มีจำนวนประตูและหน้าต่างที่เหมาะสมและผนังที่อยู่ด้านนอกอาคารก็ควรมีความเหมาะสมด้วย เพื่อป้องกันแมลงและสัตว์นำโรคมานำมาใช้เป็นที่อยู่อาศัย
2. วัสดุที่ใช้ในการสร้างอาคาร ไม่ว่าจะเป็นผนัง ฝ้า เพดาน ประตู หน้าต่าง หรือช่องลม ควรเป็นวัสดุที่สามารถทำความสะอาดได้ง่ายและมีความแข็งแรงทนทาน
3. พื้นที่ใช้ของอาคารที่ใช้ในการประกอบหรือปรุงอาหารจะต้องทำด้วยวัสดุที่แข็งแรง ไม่ดูดซับน้ำ มีความทนทานต่อการก่อกร่อนของสารเคมี สามารถทำความสะอาดได้ง่าย ไม่ลื่น และควรมีความลาดเอียงเพื่อป้องกันน้ำท่วมขัง
4. ต้องจัดสถานที่ในการทำงาน ประกอบอาหาร ปริมาณอาหาร จำนวนคน รวมถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เพียงพอและเหมาะสม
5. ต้องจัดให้มีการระบายอากาศที่ดี โดยมีพื้นที่ของประตู หน้าต่าง และช่องระบายลมไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของพื้นที่ห้อง ควรมีการดำเนินการบำรุงรักษาอุปกรณ์ที่ใช้ในการระบายอากาศให้คืออยู่เสมอ
6. ต้องจัดให้มีแสงสว่างที่เหมาะสม เพื่อป้องกันอุบัติเหตุและลดความเมื่อยล้าของร่างกาย

ในทำนองเดียวกันกับ กรมสามัญศึกษา (2531) ได้กล่าวไว้ว่า โรงอาหารควรจัดให้มีไว้สำหรับให้ผู้เรียนรับประทานอาหารกลางวัน จะช่วยฝึกหัดให้ผู้เรียน ได้รู้จักระเบียบ และสุนิษยัตินิยม ในการรับประทานอาหาร โรงอาหารต้องมีโต๊ะและที่นั่งเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดและเพียงพอ มีภาชนะสำหรับรองรับเศษอาหารที่ถูกสุขลักษณะ มีสภาพดี และต้องมีความสะอาดอยู่เสมอ รวมทั้งจัดให้มีการดูแลรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโรงอาหารตลอดเวลา

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ด้านการจัดการโรงอาหาร หมายถึง โรงอาหารมีพื้นที่ใช้สอยอย่างเพียงพอ โรงอาหารได้รับการดูแลให้มีความสะอาดและถูกสุขลักษณะ มีจำนวนโต๊ะและเก้าอี้ที่เพียงพอสำหรับผู้เรียนนั่งรับประทานอาหาร มีการจัดวางโต๊ะและเก้าอี้อย่างเป็นระเบียบ โรงอาหารมีการจัดตกแต่งให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดเลี้ยงอาหารแก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ มีจำนวนถึงขยะอย่างเพียงพอและมีการแยกประเภทของขยะอย่างชัดเจน โรงอาหารมีบรรยากาศที่ดี มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ได้รับการดูแล ซ่อมบำรุง และรักษาให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานและปลอดภัยสำหรับผู้เรียน

5. ด้านการจัดการห้องสุขา

มธุรดา เจ้าทรัพย์ (2556, หน้า 15-34) ก็ได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดการห้องส้วมไว้ว่า ควรจะให้สัดส่วนกับจำนวนผู้เรียน แยกเพศชายและเพศหญิงออกจากกัน เพศชายก็ควรต้องมีที่สำหรับปัสสาวะอีกส่วนหนึ่งด้วย และควรมีจำนวนที่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนชาย ต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัยและตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสม เช่น อยู่ที่สูงพ้นจากระดับน้ำสามารถสูบได้ อีกทั้งยังเสนอแนวทางในการจัดสภาพห้องห้อง ห้องส้วม การใช้และการดูแลรักษาห้องน้ำ ห้องส้วมไว้ดังนี้

5.1 การจัดการห้องน้ำ ห้องส้วม ควรจัดสภาพให้เหมาะสม ดังนี้

- 5.1.1 มีความสะอาด
- 5.1.2 มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก
- 5.1.3 ปราศจากกลิ่นไม่พึงประสงค์รบกวน
- 5.1.4 มีแสงสว่างเพียงพอ
- 5.1.5 มีการจัดตกแต่งบริเวณที่สวยงาม
- 5.1.6 ประตู ฝาผนัง มีความมั่นคงแข็งแรง
- 5.1.7 มีระบบน้ำใช้ที่ดี
- 5.1.8 มีสุขภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน
- 5.1.9 มีระบบกำจัดของเสียที่ดี

5.2 การใช้และการดูแลรักษาห้องน้ำ ห้องส้วม มีวิธีการดังนี้

- 5.2.1 มีการแนะนำวิธีการใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม
- 5.2.2 มีการมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบ เช่น นักการภารโรง และผู้เรียน เป็นต้น
- 5.2.3 มีการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี
- 5.2.4 มีการกำกับดูแลควบคุมอย่างเป็นระบบ
- 5.2.5 มีการจัดตั้งงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดไว้ในแผน

ปฏิบัติการ โรงเรียน

ในทำนองเดียวกันกับ วัฒนะ พันธุ์ม่วง (2549, หน้า 28-30) กล่าวถึง การพัฒนา ส้วมสาธารณะในประเทศไทยให้ได้มาตรฐาน เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งแพร่เชื้อโรค และเพื่อความพึงพอใจของประชาชนคนไทย รวมไปถึงนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งจะเน้นพัฒนาส้วมสาธารณะของประเทศไทยให้บรรลุ 3 เรื่อง คือ สะอาดเพียงพอ ปลอดภัยและได้มาตรฐานหรือ Healthy accessibility safety (HAS) สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สะอาด (Healthy) หมายถึง ส้วมต้องได้รับการดำเนินการให้ถูกสุขลักษณะ กล่าวคือ ห้องส้วมและสุขภัณฑ์ทั้งหมดต้องสะอาด มีวัสดุอุปกรณ์บริการ เช่น น้ำสะอาด สบู่ล้างมือและ

กระดาษชำระ เป็นต้น และจะต้องมีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม ซึ่งจะช่วยส่งผลดีทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจของผู้ใช้ส้วม

2. เพียงพอหรือสะดวก (Accessibility) หมายถึง ต้องมีจำนวนส้วมใช้เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้ รวมถึงผู้สูงอายุ ผู้พิการและสตรีมีครรภ์ โดยกำหนดให้ทุกสถานที่ต้องมี ส้วมเสมอภาคอย่างน้อย 1 ห้อง

3. ปลอดภัย (Safety) หมายถึง ผู้ใช้บริการจะต้องได้รับความปลอดภัยขณะที่ใช้บริการ ห้องส้วม เช่น มีแสงสว่างที่เพียงพอ พื้นแห้ง แยกเป็นห้องส้วมชายและหญิง รวมถึงสถานที่ตั้งของ ห้องส้วมต้องอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เปลี่ยว เป็นต้น

โรงเรียนจำเป็นต้องมีห้องน้ำ ห้องส้วมสำหรับผู้เรียนและบุคลากรในโรงเรียน อีกทั้งต้องมีคำแนะนำการใช้ห้องน้ำ ห้องส้วมให้แก่ผู้เรียนอย่างชัดเจน และควรมีการสร้างห้องน้ำ ห้องส้วม แยกชาย-หญิงที่ชัดเจนเป็นสัดส่วน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกต่อการใช้บริการและสามารถควบคุมดูแล รักษาความสะอาดได้ง่าย

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ด้านการจัดการห้องสุขา หมายถึง การจัดให้ทำเลที่ตั้งของห้องสุขา มีความเหมาะสมและเพียงพอสำหรับผู้เรียน ห้องสุขาของผู้เรียน ได้รับการดูแลรักษาความสะอาด อยู่เสมอ มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ปราศจากกลิ่นรบกวน มีการตกแต่งสภาพภูมิทัศน์บริเวณ โดยรอบอย่างสวยงาม มีแสงสว่างเพียงพอ ฝาผนังและประตูมีความมั่นคง แข็งแรง มีระบบกำจัด ของเสียที่ดี มีระบบน้ำใช้ที่ดี มีสุขภัณฑ์ที่ได้รับมาตรฐานและสะดวกต่อการใช้งานของผู้เรียน ห้องสุขาของผู้เรียนต้องได้รับการดูแล ซ่อมบำรุง และรักษาให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานและปลอดภัย สำหรับผู้เรียน

แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ดีในโรงเรียนเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อม ที่จะได้รับการเรียนรู้ตลอดจนพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านความรู้สึนึกคิด มีจิตใจและมีคุณธรรม รัฐบาลก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพของคน โดยเห็นว่าคนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดจึงได้กำหนดแผนงานหลักเพื่อพัฒนาการศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2549 เรื่องการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีแนวทางและมาตรการ ด้านการปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดให้สถาบันการศึกษา เสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเพื่อส่งผลต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา จึงได้

กำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นการปรับปรุงการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมแนวทางการดำเนินงานเดิมที่มีอยู่ ด้วยความคาดหมายว่าจะสามารถแก้ปัญหาที่มีอยู่ให้เบาบางหรือหมดไปและสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุถึงจุดหมาย การปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์การแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้น ในการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาเร่งรัดให้โรงเรียนและสถานศึกษาเร่งรัดให้ทุกระดับ จัดการศึกษาให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพที่ทัดเทียมกันและให้กระจายการจัดการบริการให้ครอบคลุม ทุกพื้นที่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538, หน้า 1-3) ดังนี้

1. จัดทำแผนที่ตั้งสถานศึกษาของโรงเรียน
2. กำหนดขนาดของโรงเรียนและสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ในแต่ละภูมิภาค เพื่อให้ได้ขนาดโรงเรียนที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
3. กำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐานในด้านบรรยากาศของการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน และด้านบุคลากรที่สอดคล้องกับแนวโน้มในการพัฒนาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ
4. ให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีผังแม่บทอย่างเต็มรูปแบบรวมถึงการออกแบบและการจัดสร้างอาคารเรียน และการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และมุ่งรักษาสีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น
5. การกระจายอำนาจ การกำหนดนโยบาย การบริหารงานโรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับเป็นแนวทางในการพัฒนาในอนาคต

การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ผู้บริหารและครูในโรงเรียนจำเป็นต้องเป็นผู้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ โดยการประเมินสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนที่มีอยู่เดิม แล้วนำปัญหาและข้อบกพร่องที่พบมาร่วมกันวางแผน เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น อีกทั้งเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องตามศักยภาพของโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนน่าอยู่ น่าเรียน อันจะส่งผลต่อพฤติกรรมและการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เก่ง ดี และมีความสุข สอดคล้องกับ เสรี ลาซโรจน์ (2546, หน้า 63) ที่ได้กล่าวถึงหลักการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาว่า สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาต้องจัดการให้มีประสิทธิภาพ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อสถานศึกษาถูกทำลาย
- สถานศึกษาจำนวนมากมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศตามธรรมชาติที่ดีอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นต้นไม้น้ำพุ ภูมิทัศน์หรือสภาพอากาศ ซึ่งสภาพธรรมชาติยังไม่ถูกทำลาย มลพิษด้านต่าง ๆ ยังอยู่ในระดับ

ที่ยังไม่เป็นอันตราย หากผู้บริหาร ครู นักเรียนตลอดจนทุกคนช่วยกันรักษาสภาพที่พึงประสงค์ดังกล่าวก็จะทำให้สภาพแวดล้อมที่ดีนั้นคงอยู่ได้นาน

2. กำจัดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาให้หมดไป เนื่องจากสถานศึกษาเป็นที่อยู่อาศัยของคนจำนวนมาก อาคารสถานที่และทรัพยากรสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ จะถูกใช้อยู่ตลอดเวลา หากไม่ได้รับการบริหารจัดการที่ดี ก็จะก่อให้เกิดมลภาวะเสื่อมโทรมในหลาย ๆ ด้านสะสมมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นมลพิษด้านขยะ ด้านกลิ่น เป็นต้น หากไม่ได้รับการกำจัดหรือปรับปรุงแก้ไขความเสื่อมโทรมเหล่านี้ก็จะสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นกับคุณภาพชีวิตของทุกคนที่อยู่ในสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง

3. สร้างหรือพัฒนาสภาพแวดล้อมให้มีคุณภาพที่เหมาะสม ซึ่งนับว่าเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องร่วมมือกัน การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายให้ทุกฝ่ายเข้าใจ ดังนั้นการพัฒนาอาคารสถานที่ จะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์วางแผน ดำเนินงาน ติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. ดูแลรักษาสภาพแวดล้อมที่ได้มาตรฐานแล้วให้คงอยู่ เพราะสภาพแวดล้อมที่ดีนั้นจะไม่คงอยู่ตลอดไป แต่จะมีการเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็วหากไม่ได้รับการดูแลรักษาที่ถูกต้องและสม่ำเสมอ ผู้บริหาร ครู นักเรียนตลอดจนทุกคนต้องร่วมมือกันสร้างแนวคิดและวิธีการที่เหมาะสม มอบหมายความรับผิดชอบและติดตาม ดูแลอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีให้คงอยู่ต่อไป

สอดคล้องกับแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ นัฐญาพร คุชฎี (2545, หน้า 14-47) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนไว้ว่า

1. การจัดที่นั่งของผู้เรียน จะต้องจัดให้ผู้เรียนสามารถเดินไปมาหากัน ได้สะดวก และคล่องตัวในการเคลื่อนย้ายในการปฏิบัติกิจกรรม การจัดที่นั่งของผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1.1 การจัดที่นั่งเป็นรายบุคคล อาจจัดได้หลายรูปแบบ เช่น จัดเรียงเป็นแถวตอนลึกหันหน้าเข้าหากระดานดำ ซึ่งเป็นแบบเก่าที่ใช้กันมานาน หรือจัดที่นั่งเป็นรูปตัวยู ครึ่งวงกลม เป็นการจัดแบบใหม่ แต่บางครั้งเกิดปัญหา ผู้เรียนต้องนั่งเอียงไปข้างใดข้างหนึ่งตลอดเวลาจะไม่ดีต่อสุขภาพของผู้เรียน

1.2 การจัดที่นั่งเป็นกลุ่ม หลักสูตรฉบับปรับปรุงกำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม จึงมีการจัดที่นั่งเป็นกลุ่ม วิธีการจัด คือ ให้ผู้เรียนหันหน้าเข้าหากันเป็นกลุ่ม ส่วนตำแหน่งที่ตั้งของกลุ่มกำหนดได้ตามความเหมาะสม การจัดที่นั่งแบบนี้ควรจัดในกรณีที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันหรือผู้สอนใช้บทเรียนสำเร็จรูป สำหรับโต๊ะและเก้าอี้ของผู้เรียนควรมีขนาดที่พอเหมาะกับผู้เรียน เพื่อความสะดวกในการทำกิจกรรม ส่วนการจัดโต๊ะของครูผู้สอนควรจัดให้อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม อาจจัดไว้หน้าห้อง หลังห้อง กลางห้อง หรือข้างห้องก็ได้ อย่างไรก็ตามการจัดโต๊ะของผู้สอนก็ขึ้นอยู่กับการจัดที่นั่งของผู้เรียนด้วย

2. การจัดห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ ห้องเรียนที่ดีเปรียบเสมือนบ้านที่ดี และจะทำให้ผู้อยู่อาศัยมีความสุข การจัดห้องเรียนที่เหมาะสมจะเป็นการปลูกฝังนิสัยบางอย่างให้แก่ผู้เรียน เช่น ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นต้น ซึ่งการจัดห้องเรียนควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

2.1 สภาพห้องเรียน ต้องอยู่ในสภาพที่ดีและเป็นสัดส่วน มีความเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2 ขนาดห้องเรียน ต้องกว้างพอกับจำนวนของผู้เรียนและมีเนื้อที่เพียงพอสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. สุขลักษณะในห้องเรียน ห้องเรียนควรมีลักษณะที่ถูกสุขลักษณะ ดังนี้

3.1 มีอากาศถ่ายเทได้ดี

3.2 มีแสงสว่างพอเหมาะ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนอ่านหนังสือหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน

3.3 ปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ เช่น เสียง ฝุ่น ควัน หรือกลิ่น เป็นต้น

3.4 ความสะอาด ผู้เรียนต้องช่วยกันรักษาความสะอาดในห้องเรียนอยู่เสมอและเพื่อเป็นการปลูกฝังนิสัยรักความสะอาดและฝึกการทำงานเป็นทีม

4. การจัดตกแต่งห้องเรียน ควรมีลักษณะ ดังนี้

4.1 มุมหนังสือ ในห้องเรียนควรมีมุมหนังสือเพื่อเสริมความรู้ให้กับผู้เรียน หนังสือที่มีควรมีความหลากหลาย ใหม่และมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียน

4.2 สื่อการเรียนการสอนและวัสดุอื่น ๆ ซึ่งสื่อการเรียนการสอนผู้สอนควรจัดเก็บให้เป็นระเบียบ แยกประเภทของสื่อออกเป็นสื่อที่ใช้บ่อยกับสื่อที่นาน ๆ จะใช้สักครั้ง ไม่ควรแขวนหรือปะติดไว้นานเกินไป เพราะอาจจะไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนในเรื่องนั้น ๆ ได้แล้ว แต่ถ้าเป็นสื่อที่สามารถใช้ได้บ่อย เช่น เกม อุปกรณ์ประสมคำ ก็สามารถตั้งไว้ในที่ประจำได้เพื่อให้ผู้เรียนเล่นยามว่าง

4.3 เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น ในห้องเรียนทุกห้องจำเป็นต้องมีเครื่องใช้ที่จำเป็นต่าง ๆ อย่างครบถ้วน เช่น อุปกรณ์ทำความสะอาด และต้องจัดเก็บให้เป็นระเบียบ

4.4 มุมเสริมความรู้ ควรจัดไว้ตามความจำเป็น เช่น มุมภาษาไทย มุมภาษาอังกฤษ มุมคณิตศาสตร์ เป็นต้น

4.5 การแสดงผลงานของผู้เรียน ครูควรจัดให้มีการแสดงผลงานของผู้เรียนในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจและกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน

4.6 การประดับตกแต่งห้องเรียน ห้องเรียนทุกห้องควรมีการจัดตกแต่งห้องเรียนให้สวยงาม เพื่อเป็นสร้างบรรยากาศที่ดีและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การตกแต่งห้องเรียนการจัดทำ

โดยการหาแก่นต้นไม้ ดอกไม้มาประดับ การทำม่านมู่ลี่ภาพ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องอยู่บนความเหมาะสม ไม่มากและไม่น้อยจนเกินไป

ในทำนองเดียวกันกับแนวการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมทางด้าน ภายภาพของ สายสมร ภูเจริญ (2538, หน้า 57) ดังนี้

1. การสร้างสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน เพื่อเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของสมาชิกทุกคน ในโรงเรียนให้มีความภาคภูมิใจในโรงเรียนของตน เช่น การกำหนดต้นไม้หรือดอกไม้ประจำ โรงเรียน เพลงประจำโรงเรียน หรือการแต่งกายชุดที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน เป็นต้น

2. การจัดบริเวณโรงเรียน มีการตกแต่งอาคารสถานที่ อาคารประกอบ ตัดแต่งสนาม หญ้าริ้ว การจัดห้องเรียน โต๊ะทำงาน ห้องน้ำห้องส้วม การรักษาความสะอาด การซ่อมบำรุงรักษา สภาพให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ

3. สร้างความรู้สึกให้มีความรักความผูกพันกับต้นไม้ เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้ ปลูกและดูแลรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง ตกแต่งศาลา สร้างซุ้ม สวนหย่อมที่พักผ่อนหย่อนใจ ทำให้เกิด ความร่มรื่นสวยงาม ที่ต้นไม้อาจมีข้อความเป็นข้อคิดเตือนใจติดอยู่

4. การพัฒนาคิดแปลงให้เกิดสิ่งใหม่ เพื่อเป็นการจัดความซ้ำซากจำเจ เช่น การจัด สถานที่ทำงานของครู การจัดโต๊ะเรียน การจัดตกแต่งห้องเรียน การตกแต่งไม้ดอกไม้ประดับ ตลอดจนการนำทรัพยากรหรือสิ่งต่าง ๆ ในท้องถิ่นมาจัดหรือดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของ โรงเรียน

5. คำนึงถึงความเหมาะสมกับสถานที่ เช่น การจัดห้องสมุด สวนจริยธรรม ควรจัด ในบริเวณที่สงบไม่มีเสียงดังรบกวน เป็นต้น

6. การใช้สิ่งของหรือสถานที่ในโรงเรียนอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เช่น บริเวณใต้ถุนอาคารเรียน โรงอาหาร ใต้ร่มไม้ เป็นต้น อาจจะเพื่ออำนวยความสะดวกด้านอื่น เช่น เป็นที่อ่านหนังสือ หรือใช้จัดนิทรรศการ เป็นต้น

นอกจากนี้ ภาวนา โนนทวงศ์ (2544, หน้า 102-115) ได้เสนอแนวทางการปรับปรุง บรรยากาศการเรียนการสอนว่าควรต้องมีการจัดประชุม อบรมหรือศึกษาดูงาน เพื่อให้ครูได้เกิด การพัฒนาตนเองครบทุกด้าน และควรมีการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน เพื่อที่ครูจะได้ปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนทางด้านนักเรียนควรมีการปลูกฝังคุณธรรมที่ดีงามและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ รวมถึงพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจควบคู่ไปกับสติปัญญา อีกทั้งต้องจัด หลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ และตามความถนัดของ นักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรเน้นการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการเรียนรู้ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งควรมีการจัดประชุม อบรม ศึกษาดูงาน

แลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันจะส่งเสริมให้ครูและนักเรียนสามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและนักเรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง สรุปได้ว่า แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนนั้นมีแนวทางในการจัด ดังนี้

1. ด้านบริเวณ โรงเรียน ควรสะอาด ตกแต่งบริเวณให้สวยงาม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ร่มรื่น มีที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจ มีสนามหญ้าและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
2. ด้านอาคารเรียนและอาคารประกอบ มีส่วนเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะช่วยให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดการด้านอาคารเรียน อาคารประกอบจึงต้องคำนึงถึงความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัยและให้เกิดประโยชน์ใช้สอยมากที่สุด
3. ด้านการจัดห้องเรียน ควรจัดที่นั่งเรียนให้เปลี่ยนไปตามกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีการรักษาความสะอาดของห้องเรียนอยู่เสมอ ควรจัดมุมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น มุมหนังสือ มุมเกม และมีการจัดตกแต่งห้องเรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนในทุกด้าน

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาตัวแปรที่คาดว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนของ โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยผู้วิจัยได้กำหนดให้อายุและประสบการณ์ในการทำงานของครู โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) เป็นตัวแปรที่สำคัญในการวิจัยนี้

ประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ หมายถึง ความชัดเจนที่เกิดจากการพบเห็นหรือได้กระทำ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน เราสามารถแบ่งประสบการณ์ออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ประสบการณ์การตรง เป็นประสบการณ์ที่เราได้พบเห็นหรือได้สัมผัสด้วยตัวเอง
2. ประสบการณ์รองหรือประสบการณ์ทางอ้อม เป็นประสบการณ์ที่ได้รับรับรู้หรือถ่ายทอดมาอีกทอดหนึ่ง สอดคล้องกับสมาน ปรีชา (2548, หน้า 33) ได้ให้ความหมายของประสบการณ์ไว้ว่า ประสบการณ์ คือ จำนวนปริมาณที่เกี่ยวข้องกับงานประเมิน โดยจำนวนความหลากหลายของตำแหน่ง การดูแลรับผิดชอบและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานกับตำแหน่ง ในทำนองเดียวกันกับสุพล อนามัย (2549, หน้า 5) กล่าวว่า ประสบการณ์ คือ เวลาที่เราได้ผ่านงานอย่างใดอย่างหนึ่งและงานนั้นประสบผลสำเร็จ ซึ่งเกิดจากวิธีการคิดและวิธีการทำงานของตนเองที่เป็นเจ้าของ

ประสบการณ์ ดังนั้นประสบการณ์ในการทำงานจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญตัวแปรหนึ่งในการนำมาศึกษาวิจัยและเปรียบเทียบเพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย สุรชัย ทองวิเชียร (2540) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมและความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการตามระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน ส่งผลให้มีสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อายุ

อายุ เป็นตัวแปรสำคัญซึ่งมีผลต่อการการศึกษากิจการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน เพราะอายุที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการแสดงความคิดเห็นหรือความพึงพอใจในเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกันด้วย ดังที่ จีราภา วิวะเหลือง (2544) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนในงานบริการ ฝ่ายทะเบียนของสำนักงานเขตบางขุนเทียน ซึ่งได้พบว่าอายุที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่องานบริการฝ่ายทะเบียนสำนักงานเขตบางขุนเทียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอุทัย พงศ์จันทร์เสถียร (2543) ศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาต้ง ผลการศึกษา พบว่า อายุที่แตกต่างกันของผู้ใช้บริการ จะมีผลต่อระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ อรรถพร เทศสวัสดิ์ (2549, หน้า 98) ศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการให้บริการของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ในห้างสรรพสินค้า ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการที่อายุแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของธนาคารที่ต่างกัน จากแนวคิดและผลการวิจัยที่ได้นำเสนอตั้งกล่าว แสดงให้เห็นว่าอายุและประสบการณ์ในการทำงานของครูเป็นตัวแปรสำคัญตัวแปรหนึ่งมีอิทธิพลต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน ซึ่งอายุและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ก็จะทำให้ความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน มีความต่างกันไปด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดอายุและประสบการณ์ในการทำงานของครูเป็นตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุรชัย ทองวิเชียร (2540) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมและความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัย พบว่า เมื่อเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน จะส่งผลต่อการมีสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชลอ ไกรทอง (2547) ได้ศึกษา เรื่อง การดำเนินงานสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใน 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการและด้านการบริหารจัดการ พบว่า ด้านกายภาพครูมีทรศนะ ในระดับปานกลาง ด้านวิชาการ ครูมีทรศนะอยู่ในระดับมากและด้านการบริหารจัดการ ครูมีทรศนะอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการเปรียบเทียบทรศนะของครู ต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา โดยจำแนกตามภูมิหลังของครู พบว่า ครูที่มี เพศอายุ ประสบการณ์ในการสอนต่างกัน และวุฒิการศึกษาต่างกัน จะมีทรศนะต่างกัน

อรุณชัย กัณทภา (2548) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอชะอำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ครูที่มีอายุและเพศต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันก็จะมี ความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001

ทวีศิลป์ สารแสน (2543) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียน ในห้องเรียนด้านครูผู้สอนรวม 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพของครู ด้านความรู้และประสบการณ์ ในการสอนของครู ด้านเทคนิคการสอนของครูและด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน โดยศึกษา ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างครูผู้สอนกับความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมของ ด้านครูผู้สอนอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า อันดับหนึ่งคือ ด้านความรู้และ ประสบการณ์การสอนของครู ส่วนอันดับสุดท้ายคือ ด้านการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

สุพล อนามัย (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของ นักเรียน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพและสภาพแวดล้อมด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยจำแนกตาม โรงเรียนเอกชนและประสบการณ์ใน การสอน พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมพร สังข์เพ็ง (2547) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ความตระหนักในการสอนเกี่ยวกับการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาหมลพิษในสิ่งแวดล้อมของครูผู้สอน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ความตระหนักในการสอนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมลพิษในสิ่งแวดล้อมของครูผู้สอน เมื่อพิจารณาในภาพรวมทุกด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก แต่ถ้าหากจำแนกตามเพศ วิชาเอกที่เรียน ประสบการณ์ในการสอน จำนวนห้องเรียนที่สอน และเขตการปกครองที่โรงเรียนตั้งอยู่ พบว่า ไม่ต่างกัน

วิชาญ สุวรรณวงษ์ (2549) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ 2 ผลการวิจัย พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านปริมาณจะต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)

ชวลิต ศรีพวงผกาพันธุ์ (2543) ศึกษา เรื่อง ระดับปัญหาการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน จะมีปัญหาการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนเฉพาะด้านการประกันประสิทธิภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี จะมีปัญหามากกว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี

จิราภา ริวเหลือง (2544) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนในงานบริการฝ่ายทะเบียนของสำนักงานเขตบางขุนเทียน ผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่องานบริการฝ่ายทะเบียนสำนักงานเขตบางขุนเทียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรพรรณ เทศสวัสดิ์ (2549) ศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการให้บริการของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ในห้างสรรพสินค้าเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 สาขา รวม 367 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัย พบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจในด้านการปฏิบัติงานด้านสถานที่ติดต่อและด้านการให้บริการของธนาคารโดยรวมอยู่ในระดับมาก และลูกค้าที่มีความแตกต่างทางด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ไม่ว่าจะเป็น เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ จะมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของธนาคารที่แตกต่างกัน

อุทัย พงศ์จันทร์เสถียร (2543) ศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาตึก 2 ผลการศึกษา พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาตึก 2 ในภาพรวมอยู่ระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบตามอายุ การศึกษา และประเภทผู้ให้บริการ พบว่า อายุ การศึกษา และประเภทผู้ให้บริการแตกต่างกัน มีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการที่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

บัวร์เชียม (Bursheim, 1993, pp. 66-67) ได้วิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนแบบรวมกลุ่ม (สหกรณ์) กับวัฒนธรรมการทำงานในโรงเรียนที่มหาวิทยาลัยมินิโซตา โดยทำการศึกษาในด้านการจัด โรงเรียนและหมวดวิชาว่า การจัดโรงเรียนและหมวดวิชาแบบใดที่มีผลต่อวัฒนธรรมในการทำงาน ซึ่งศึกษาจากครูอนุบาล ครูชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 6 และครูใหญ่ใน 18 โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผลการวิจัย พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างการเรียนรู้แบบกลุ่มกับวัฒนธรรมการทำงานแบบให้ผลผลิต ซึ่งมีนัยสำคัญต่างกันในเรื่องความคิดเห็นของครูใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการจัดสภาพแวดล้อมแบบเรียนรวม ประสบการณ์ในการทำงานและเพศให้ความคิดเห็นที่ต่างกัน ค่านิยมของการจัดสภาพแวดล้อมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องประเภทและขนาดของโรงเรียน

ฟอล์ค และบอลลิง (Falk & Balling, 1982, pp. 22-28) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพแวดล้อมในการศึกษาค้นคว้าที่มีผลต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยการทดลองกับนักเรียนจำนวน 96 คน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกศึกษาค้นคว้าในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงทั้งวัน ส่วนกลุ่มที่สองได้รับการสอนนอกห้องเรียนระหว่างชั่วโมงเรียน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ศึกษาค้นคว้าด้วยประสบการณ์ของตนเองจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า ส่วนการวัดด้วยการสังเกตพบว่า พฤติกรรมต่าง ๆ จะเปลี่ยนไปตามอายุและสภาพแวดล้อมจำลองที่สร้างขึ้น โดยชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้และพฤติกรรมที่มีผลต่อขีดความสามารถของความแปลกใหม่และพัฒนาการของสิ่งแวดล้อม

ชิน (Chin, 1994) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจากการศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับวิธีสอน หลักสูตรและอุปสรรคในการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ทัศนคติและพฤติกรรมของนักเรียนขึ้นอยู่กับเพศ ระดับการศึกษาพื้นที่ภูมิศาสตร์ หัวข้อที่ทำการสอน อายุและประสบการณ์ในการสอนของครู ซึ่งนักเรียนที่อาศัยอยู่ในเมืองจะมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากกว่านักเรียนในชนบท

เคน (Kane, 1977) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของผู้ป่วยกับการบริการพยาบาลและผลลัพธ์ จากผู้ป่วยจำนวนทั้งสิ้น 2,116 คน โดยวิธีการสัมภาษณ์ ผลการศึกษา พบว่า อายุของผู้ป่วยมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจในการบริการ

โรมาย (Romine, 1974, pp. 139-143) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น โดยสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์จำนวนทั้งหมด 1,237 คน ผลการศึกษา พบว่า บรรยากาศที่ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการสอนที่ดีและด้านพฤติกรรมหรือนุคลิกภาพของผู้สอน

คิโจ (Kijai, 1987, p. 329-A) ได้ทำการศึกษาคูณลักษณะของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จจากปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ ภาพพจน์ของโรงเรียน ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและบรรยากาศของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนสูงกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยสามารถสร้างกรอบแนวคิดในการจัด

สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการโรงอาหารและด้านการจัดการห้องสุขา ซึ่งเมื่อมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนดังกล่าวดีแล้ว ก็จะส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้เกิดประสิทธิภาพการจัดการศึกษาที่ดีขึ้น สามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ ความคิด จิตใจ ตลอดจนพัฒนาคุณธรรมที่พึงประสงค์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยจำแนกตามอายุและประสบการณ์ในการทำงานของครู อันจะส่งผลให้การวิจัยนี้ใช้เป็นข้อมูลที่จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนให้ดีขึ้นต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เกี่ยวกับการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมและจัดกระทำข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 56 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งกำหนดขนาดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ เกรจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 608) โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามระดับชั้นที่สอน แบ่งเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ ชั้นอนุบาล 1-2 และประถมศึกษาปีที่ 1-6 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 48 คน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครู โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัมภ์)
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

ระดับชั้นที่สอน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
อนุบาล 1	4	3
อนุบาล 2	4	3
ประถมศึกษาปีที่ 1	8	7
ประถมศึกษาปีที่ 2	8	7
ประถมศึกษาปีที่ 3	8	7
ประถมศึกษาปีที่ 4	8	7
ประถมศึกษาปีที่ 5	8	7
ประถมศึกษาปีที่ 6	8	7
รวม	56	48

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เกี่ยวกับการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยการศึกษจาก เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของครูวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัมภ์) ในเรื่องเพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Check-list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัมภ์) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert scale) รวมข้อคำถาม จำนวน 50 ข้อ ดังนี้

1. ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน จำนวน 10 ข้อ
2. ด้านการจัดการอาคารเรียน จำนวน 10 ข้อ
3. ด้านการจัดการห้องเรียน จำนวน 10 ข้อ

4. ด้านการจัดการโรงอาหาร จำนวน 10 ข้อ

5. ด้านการจัดการห้องสุขา จำนวน 10 ข้อ

ผู้วิจัยค้นคว้า กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ครุมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ครุมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง ครุมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ครุมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง ครุมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน
2. ด้านการจัดการอาคารเรียน
3. ด้านการจัดการห้องเรียน
4. ด้านการจัดการโรงอาหาร
5. ด้านการจัดการห้องสุขา

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างขอบเขตของการวิจัย

2. กำหนดขอบเขตการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการโรงอาหาร และด้านการจัดการห้องสุขา

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการบริเวณ โรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการโรงอาหาร และด้านการจัดการห้องสุขา เพื่อวัดระดับความคิดเห็นของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการบริเวณ โรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการโรงอาหาร และด้านการจัดการห้องสุขา

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องของแบบสอบถาม ตรวจสอบครอบคลุมของเนื้อหา และความถูกต้องของการใช้ภาษา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบทดสอบที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปให้ผู้ทรงวุฒิพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

5.1 ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

5.2 ดร.สมุทรา ชำนาญ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

5.3 นางเบญจฉายา สามวัง รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

6. นำแบบสอบถามที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) พิจารณาปรับปรุงแก้ไข โดยทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.5 จึงสามารถนำไปทดลองใช้ได้

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discrimination) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-total correlation) ปรากฏว่าได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามระหว่าง .25-.78

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าอำนาจจำแนกแล้วมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ปรากฏว่าได้คะแนนความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ .96

9. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว จัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมและจัดกระทำข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.1 ขอนหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ครูโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) แต่ละระดับชั้น ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 48 คน โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้และขอรับคืนด้วยตนเอง ได้รับคืนมาทั้งหมด 48 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.3 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ค่าสถิติต่อไป

2. การจัดกระทำข้อมูล

นำแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) มาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ และนำมาให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์และวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของครูโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าสถิติร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535, หน้า 23-24)

4.51-5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน
โรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน
โรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน
โรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูล
ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพครูโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์)

โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียน
วัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นนทบุรี เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการบริเวณ โรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน
ด้านการจัดการโรงอาหาร และด้านการจัดการห้องสุขา วิเคราะห์เป็นรายด้านและโดยรวม โดยใช้
การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ
ภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t -test)
แบบ Independent และจำแนกตามอายุ สถิติที่ใช้ คือ ใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติความแปรปรวน
ทางเดียว (One-way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบ
รายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least significant difference)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มจากการกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เข้าใจความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ทางสถิติและอักษรย่อ ในการนำเสนอผลข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

SD แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

t แทน ค่าสถิติในการแจกแจงค่าที

F แทน ค่าสถิติในการแจกแจงค่าเอฟ (F-distribution)

df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)

SS แทน ผลรวมคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of squares)

MS แทน ค่าเฉลี่ยคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Meansquares)

p แทน ค่าความน่าจะเป็นที่ค่าสถิติจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธสมมติฐาน

$*$ แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพส่วนบุคคลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและอายุ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอน ปรากฏผลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกประสบการณ์ในการทำงาน และอายุ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการทำงาน		
ต่ำกว่า 10 ปี	25	52.10
10 ปี ขึ้นไป	23	47.90
รวม	48	100.00
อายุ		
20-34 ปี	36	75.00
35-49 ปี	5	10.40
50 ปี ขึ้นไป	7	14.60
รวม	48	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเมื่อพิจารณาจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่ต่ำกว่า 10 ปี ร้อยละ 52.10 และประสบการณ์

ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 47.90 เมื่อพิจารณาจำแนกตามอายุส่วนใหญ่เป็นช่วงอายุ 20-34 ปี ร้อยละ 75.00 รองลงมาคือ อายุ 50 ปีขึ้นไปร้อยละ 14.60 และ อายุ 35-49 ปีร้อยละ 10.40

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการโรงอาหาร และด้านการจัดการห้องสุขาเป็นผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานดังแสดงผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) โดยรวมและเป็นรายด้าน

ที่	การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของครู	$n = 48$		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	SD		
1.	ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน	4.10	0.52	มาก	1
2.	ด้านการจัดการอาคารเรียน	3.97	0.64	มาก	3
3.	ด้านการจัดการห้องเรียน	4.05	0.61	มาก	2
4.	ด้านการจัดการโรงอาหาร	3.59	0.76	มาก	5
5.	ด้านการจัดการห้องสุขา	3.63	0.84	มาก	4
	รวม	3.87	0.54	มาก	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 5 แสดงว่าความคิดเห็นของครูต่อการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน และด้านการจัดการอาคารเรียน ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษา
 แนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดตานนาบุญ
 (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียนจำแนกเป็นรายชื่อ

ที่	ด้านการจัดการบริเวณ โรงเรียน	$n = 48$		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	SD		
1.	ทำเลและที่ตั้งของโรงเรียนมีความเหมาะสม	4.35	0.70	มาก	3
2.	การคมนาคมบริเวณ โรงเรียนมีความสะดวก ปลอดภัย	4.58	0.61	มาก	1
3.	ใช้พื้นที่บริเวณ โรงเรียนได้อย่างคุ้มค่าและ เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนสูงสุด	4.17	0.88	มาก	4
4.	บริเวณ โรงเรียนมีรั้วหรือเครื่องหมายแสดง แนวเขตอย่างชัดเจน	4.15	0.95	มาก	5
5.	การจราจรภายใน โรงเรียนเป็นระบบมีความปลอดภัย	4.06	0.98	มาก	6
6.	บริเวณ โรงเรียนมีการปริมาณถังขยะที่เพียงพอ	4.02	0.98	มาก	7
7.	บริเวณ โรงเรียนมีความร่มรื่น มีอากาศปลอดโปร่ง ถ่ายเทได้สะดวก	4.38	0.82	มาก	2
8.	มีสถานที่เล่น ออกกำลังกายอย่างเหมาะสม	3.58	1.16	มาก	10
9.	บริเวณ โรงเรียนมีที่นั่งเล่นพักผ่อนสำหรับผู้เรียน อย่างเพียงพอ	3.81	1.04	มาก	9
10.	บริเวณ โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมบรรยากาศ ทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน	3.85	0.88	มาก	8
	รวม	4.10	0.52	มาก	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 6 แสดงว่า ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษาแนวทาง
 ในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดตานนาบุญ (น้อม หงสะเดช
 อุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการจัดการบริเวณ
 โรงเรียน โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ
 ได้แก่ การคมนาคมบริเวณ โรงเรียนมีความสะดวก ปลอดภัย บริเวณ โรงเรียนมีความร่มรื่น มีอากาศ
 ปลอดโปร่ง ถ่ายเทได้สะดวกและทำเลและที่ตั้งของโรงเรียนมีความเหมาะสมตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษา
 แนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ
 (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ด้านการจัดการอาคารเรียนจำแนกเป็นรายชื่อ

ที่	ด้านการจัดการอาคารเรียน	$n = 48$		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	SD		
1.	อาคารเรียนถูกสุขลักษณะมีขนาดพอเหมาะ กับจำนวนผู้เรียน	4.15	0.77	มาก	2
2.	อาคารเรียนมีความทนทาน และปลอดภัย	4.08	0.85	มาก	4
3.	มีการจัดสรรพื้นที่การใช้สอยภายในอาคารเรียน อย่างเป็นระบบ	3.83	0.91	มาก	8
4.	ใช้ทุกพื้นที่ในอาคารเรียนให้เกิดประโยชน์ ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.10	0.91	มาก	3
5.	จัดวางสิ่งของในอาคารเรียนอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย	3.77	0.83	มาก	9
6.	มีป้ายชื่อบอกอาคารและห้องต่าง ๆ อย่างครบถ้วน	4.17	0.91	มาก	1
7.	อาคารเรียนมีความร่มรื่นและสวยงาม	3.96	0.71	มาก	6
8.	อาคารเรียนมีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.02	0.79	มาก	5
9.	อาคารเรียนได้รับการดูแลรักษาความสะอาด อย่างสม่ำเสมอ	3.73	0.98	มาก	10
10.	อาคารเรียนได้รับการดูแล ปรับปรุง ซ่อมแซม บำรุงรักษาให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานและปลอดภัย สำหรับผู้เรียนอยู่เสมอ	3.90	1.04	มาก	7
	รวม	3.97	0.64	มาก	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 7 แสดงว่า ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษาแนวทาง
 ในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดช
 อุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ด้านการจัดการอาคารเรียน
 โดยรวมและรายชื่อยังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่
 มีป้ายชื่อบอกอาคารและห้องต่าง ๆ อย่างครบถ้วน, อาคารเรียนถูกสุขลักษณะมีขนาดพอเหมาะ
 กับจำนวนผู้เรียน และใช้ทุกพื้นที่ในอาคารเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ
 ผู้เรียนตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษา
 แนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ
 (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ด้านการจัดการห้องเรียนจำแนกเป็นรายชื่อ

ที่	ด้านการจัดการห้องเรียน	$n = 48$		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	SD		
1.	ห้องเรียนมีความเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียน	3.90	0.88	มาก	9
2.	ห้องเรียนมีเนื้อที่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียน	4.17	0.78	มาก	4
3.	การจัดวางสิ่งของในห้องเรียนมีความเป็นระบบ มีระเบียบ และเรียบร้อย	3.92	0.87	มาก	8
4.	ห้องเรียนมีการจัดตกแต่งมุมสาระความรู้ที่ส่งเสริม บรรยากาศในการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.08	0.94	มาก	5
5.	ห้องเรียนมีอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้อย่างครบถ้วน	3.96	0.90	มาก	6
6.	ห้องเรียนมีจำนวนโต๊ะเรียนและเก้าอี้ที่แข็งแรงสมบูรณ์ และเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน	3.90	0.99	มาก	10
7.	ครูใช้ทุกพื้นที่ในห้องเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัด กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน	4.19	0.89	มาก	3
8.	ห้องเรียนมีแสงสว่างอย่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้ดี	4.23	0.83	มาก	1
9.	ห้องเรียนได้รับการดูแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ	4.21	0.85	มาก	2
10.	ห้องเรียนได้รับการซ่อมบำรุง รักษาให้มีสภาพ ที่สมบูรณ์และปลอดภัยสำหรับครูและผู้เรียนอยู่เสมอ	3.94	0.86	มาก	7
รวม		4.05	0.61	มาก	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 8 แสดงว่า ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษาแนวทาง
 ในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดช
 อุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการจัดการห้องเรียน
 โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่
 ห้องเรียนมีแสงสว่างอย่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้ดี, ห้องเรียนได้รับการดูแลรักษาความสะอาด
 อย่างสม่ำเสมอและครูใช้ทุกพื้นที่ในห้องเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับ
 ผู้เรียนตามลำดับ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษา
 แนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ
 (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ด้านการจัดการโรงอาหารจำแนกเป็นรายชื่อ

ที่	ด้านการจัดการ โรงอาหาร	$n = 48$		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	SD		
1.	โรงอาหารมีพื้นที่ใช้สอยอย่างเพียงพอ	3.83	1.14	มาก	2
2.	โรงอาหารได้รับการดูแลให้มีความสะอาดและ ถูกสุขลักษณะอย่างสม่ำเสมอ	3.69	1.01	มาก	4
3.	โรงอาหารมีจำนวน โต๊ะและเก้าอี้ที่เพียงพอ สำหรับผู้เรียนนั่งรับประทานอาหาร	3.42	1.11	ปานกลาง	9
4.	โรงอาหารมีการจัดวาง โต๊ะและเก้าอี้ที่เป็นระเบียบ	3.62	1.07	มาก	6
5.	โรงอาหารมีการจัดตกแต่งสาระความรู้เกี่ยวกับ ด้านโภชนาการที่ส่งเสริมบรรยากาศ การรับประทานอาหารของผู้เรียน	3.17	1.17	ปานกลาง	10
6.	โรงอาหารมีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดเลี้ยงอาหาร แก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ	3.83	0.95	มาก	1
7.	โรงอาหารมีจำนวนถังขยะอย่างเพียงพอ	3.63	1.12	มาก	5
8.	โรงอาหารมีการแยกประเภทของขยะอย่างชัดเจน	3.46	1.12	ปานกลาง	8
9.	โรงอาหารมีบรรยากาศที่ดี มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก	3.48	1.16	ปานกลาง	7
10.	โรงอาหารได้รับการดูแล ซ่อมบำรุง และรักษาให้มี สภาพที่พร้อมใช้งานและปลอดภัยสำหรับผู้เรียน	3.73	1.07	มาก	3
รวม		3.59	0.76	มาก	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 9 แสดงว่า ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษาแนวทาง
 ในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดช
 อุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการจัดการโรงอาหาร
 โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากยกเว้น โรงอาหารมีจำนวน โต๊ะและเก้าอี้ที่เพียงพอ
 สำหรับผู้เรียนนั่งรับประทานอาหาร, โรงอาหารมีการจัดตกแต่งสาระความรู้เกี่ยวกับด้าน โภชนาการ
 ที่ส่งเสริมบรรยากาศการรับประทานอาหารของผู้เรียน, โรงอาหารมีการแยกประเภทของขยะอย่างชัดเจน
 และ โรงอาหารมีบรรยากาศที่ดี มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ
 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ โรงอาหารมีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดเลี้ยง
 อาหารแก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ, โรงอาหารมีพื้นที่ใช้สอยอย่างเพียงพอและ โรงอาหารได้รับการดูแล
 ซ่อมบำรุง และรักษาให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานและปลอดภัยสำหรับผู้เรียนตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษา
 แนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ
 (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) การจัดการห้องสุขาจำแนกเป็นรายชื่อ

ที่	ด้านการจัดการห้องสุขา	$n = 48$		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	SD		
1.	ทำเลที่ตั้งของห้องสุขามีความเหมาะสม	3.81	1.16	มาก	3
2.	ห้องสุขามีจำนวนเพียงพอสำหรับผู้เรียน	3.63	1.14	มาก	6
3.	ห้องสุขาได้รับการดูแลรักษาความสะอาดอยู่เสมอ	3.54	1.28	มาก	8
4.	ห้องสุขามีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ปราศจากกลิ่นรบกวน	3.17	1.27	ปานกลาง	10
5.	มีการจัดตกแต่งสภาพภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบห้องสุขา อย่างสวยงาม	3.37	1.18	ปานกลาง	9
6.	ห้องสุขามีแสงสว่างเพียงพอ ฝาผนังและประตู มีความมั่นคง แข็งแรง	3.54	1.20	มาก	7
7.	ห้องสุขามีระบบกำจัดของเสียที่ดี ไม่อุดตัน	3.71	0.94	มาก	4
8.	ห้องสุขามีระบบน้ำใช้ที่ดี เพียงพอต่อการชำระล้าง	3.85	1.13	มาก	2
9.	ห้องสุขามีสุขภัณฑ์ที่ได้รับมาตรฐานและสะดวก ต่อการใช้งานของผู้เรียน	3.71	0.94	มาก	4
10.	ห้องสุขาได้รับการดูแล ซ่อมบำรุง และรักษาให้มี สภาพที่พร้อมใช้งานและปลอดภัยสำหรับผู้เรียน	3.96	1.05	มาก	1
รวม		3.63	0.84	มาก	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 10 แสดงว่า ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษาแนวทาง
 ในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดช
 อุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ด้านการจัดการห้องสุขา
 โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากยกเว้น มีการจัดตกแต่งสภาพภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบ
 ห้องสุขาอย่างสวยงาม และ ห้องสุขามีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ปราศจากกลิ่นรบกวน มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน
 ระดับปานกลางเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ห้องสุขาได้รับการดูแล ซ่อมบำรุง
 และรักษาให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานและปลอดภัยสำหรับผู้เรียน, ห้องสุขามีระบบน้ำใช้ที่ดี เพียงพอ
 ต่อการชำระล้างและทำเลที่ตั้งของห้องสุขามีความเหมาะสม ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและอายุ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การจัดสภาพแวดล้อมและ บรรยากาศภายใน โรงเรียน	ต่ำกว่า 10 ปี				10 ปีขึ้นไป			
	$n = 25$		ระดับ	อันดับ	$n = 23$		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	SD			$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน	4.10	0.55	มาก	1	4.10	0.49	มาก	1
2. ด้านการจัดการอาคารเรียน	3.95	0.45	มาก	3	3.99	0.56	มาก	3
3. ด้านการจัดการห้องเรียน	4.06	0.58	มาก	2	4.03	0.66	มาก	2
4. ด้านการจัดการโรงอาหาร	3.53	0.75	มาก	5	3.65	0.78	มาก	4
5. ด้านการจัดการห้องสุขา	3.67	0.86	มาก	4	3.58	0.84	มาก	5
รวม	3.86	0.56	มาก		3.87	0.53	มาก	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 11 แสดงว่า ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดตานนาคญ (น้อม หงสะเดช อุปถัมภ์) ทั้ง 5 ด้าน ได้ผลดังนี้

1. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมโดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการห้องเรียนและด้านการจัดการอาคารเรียน ตามลำดับ

2. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมโดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการห้องเรียนและด้านการจัดการอาคารเรียน ตามลำดับ

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน
โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) โดยรวมและรายด้านจำแนกตาม
ประสบการณ์ในการทำงาน

ความคิดเห็นของครู	ต่ำกว่า 10 ปี		10 ปีขึ้นไป		<i>t</i>	<i>p</i>
	<i>n</i> = 25		<i>n</i> = 23			
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน	4.10	0.55	4.10	0.49	.00	.10
2. ด้านการจัดการอาคารเรียน	3.95	0.72	3.99	0.56	.26	.80
3. ด้านการจัดการห้องเรียน	4.06	0.58	4.03	0.66	.19	.85
4. ด้านการจัดการโรงอาหาร	3.53	0.75	3.65	0.78	.54	.59
5. ด้านการจัดการห้องสุขา	3.67	0.86	3.58	0.84	.37	.72
รวม	3.86	0.56	3.87	0.53	.06	.54

จากตารางที่ 12 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน
โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของครู โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ความคิดเห็นของครูต่อการศึกษา
 แนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ
 ภายในโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

การจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศภายใน โรงเรียน	อายุ 20-34 ปี				35-49 ปี				$\bar{X}$
	$n = 36$				$n = 5$				
	$\bar{X}$	SD			$\bar{X}$	SD			
1. ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน	4.10	0.54	มาก	3	3.88	0.60	มาก	1	4.23
2. ด้านการจัดการอาคารเรียน	4.11	0.61	มาก	2	3.14	0.72	ปานกลาง	3	3.87
3. ด้านการจัดการห้องเรียน	4.17	0.56	มาก	1	3.46	.071	ปานกลาง	2	3.83
4. ด้านการจัดการโรงอาหาร	3.71	0.74	มาก	5	2.84	0.83	ปานกลาง	4	3.43
5. ด้านการจัดการห้องสุขา	3.79	0.83	มาก	4	2.76	0.42	ปานกลาง	5	3.44
รวม	3.98	0.52	มาก		3.22	0.49	ปานกลาง		3.76

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 13 แสดงว่า พัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 ทั้ง 5 ด้านได้ผล ดังนี้

1. ครูที่มีอายุ 20-34 ปี มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ตามลำดับ

2. ครูที่มีอายุ 35-49 ปี มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียนตามลำดับ

3. ครูที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านการจัดการโรงอาหาร และ ด้านการจัดการสุขามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียนตามลำดับ

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน
โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) จำแนกตามอายุโดยรวมและรายด้าน

		<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
1. ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	.36	.18	.65	.53
	ภายในกลุ่ม	45	12.28	.27		
	รวม	47	12.64			
2. ด้านการจัดการอาคารเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	4.17	2.09	6.15*	.00
	ภายในกลุ่ม	45	15.27	.34		
	รวม	47	19.44			
3. ด้านการจัดการห้องเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	2.62	1.31	3.92*	.03
	ภายในกลุ่ม	45	15.04	.33		
	รวม	47	17.66			
4. ด้านการจัดการโรงอาหาร	ระหว่างกลุ่ม	2	3.60	1.80	3.46*	.04
	ภายในกลุ่ม	45	23.40	.52		
	รวม	47	27.00			
5. ด้านการจัดการห้องสุข	ระหว่างกลุ่ม	2	4.91	2.453	3.91*	.03
	ภายในกลุ่ม	45	40.39	.63		
	รวม	47	41.15			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.63	1.32	5.33*	.01
	ภายในกลุ่ม	45	11.11	.25		
	รวม	47	13.74			

* $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 14 แสดงว่า เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) ตามอายุของครู โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อ F มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงต้องเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธี LSD ดังตารางที่ 13-17

ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) จำแนกตามอายุโดยรวม

	$\bar{X}$	20-34	35-49	50
		3.98	3.22	3.76
20-34 ปี	3.98	-	.76*	.21
35-49 ปี	3.22	-	-	.54
50 ปีขึ้นไป	3.76	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นของครูที่มีต่อจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยรวม พบว่า อายุ 20-34 ปี กับอายุ 35-49 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอายุ 20-34 ปี มีการจัดสภาพแวดล้อมดีกว่า อายุ 35-49 ปี ส่วนช่วงอายุ 20-34 ปี กับ 50 ปีขึ้นไป และ อายุ 35-49 ปี กับ 50 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 16 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) จำแนกตามอายุด้านการจัดการอาคารเรียน

	$\bar{X}$	20-34	35-49	50
		4.11	3.14	3.87
20-34 ปี	4.11	-	.97*	.23
35-49 ปี	3.14	-	-	.73*
50 ปีขึ้นไป	3.87	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 16 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นของครูที่มีต่อจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ด้านการจัดการอาคารเรียน พบว่า อายุ 20-34 ปี กับอายุ 35-49 ปี และอายุ 35-49 ปี กับ 50 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอายุ 20-34 ปี และอายุ 50 ปีขึ้นไป มีการจัดสภาพแวดล้อมดีกว่า อายุ 35-49 ปี ส่วนช่วงอายุ 20-34 ปี กับ 50 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) จำแนกตามอายุ ด้านการจัดการห้องเรียน

	$\bar{X}$	20-34	35-49	50
		4.17	3.46	3.83
20-34 ปี	4.17	-	.71*	.34
35-49 ปี	3.46	-	-	.36
50 ปีขึ้นไป	3.83	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นของครูที่มีต่อจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ด้านการจัดการห้องเรียน พบว่า อายุ 20-34 ปี กับอายุ 35-49 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอายุ 20-34 ปี มีการจัดสภาพแวดล้อมดีกว่า อายุ 35-49 ปี ส่วนช่วงอายุ 20-34 ปี กับ 50 ปีขึ้นไป และอายุ 35-49 ปี กับ 50 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 18 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) จำแนกตามอายุด้านการจัดการโรงอาหาร

	$\bar{X}$	20-34	35-49	50
		3.72	2.84	3.43
20-34 ปี	3.72	-	.87*	.29
35-49 ปี	2.84	-	-	.59
50 ปีขึ้นไป	3.43	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 18 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นของครูที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ด้านการจัดการห้องเรียน พบว่าอายุ 20-34 ปี กับอายุ 35-49 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอายุ 20-34 ปี มีการจัดสภาพแวดล้อมดีกว่า อายุ 35-49 ปี ส่วนช่วงอายุ 20-34 ปี กับ 50 ปีขึ้นไป และอายุ 35-49 ปี กับ 50 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) จำแนกตามอายุด้านการจัดการห้องสุขา

	$\bar{X}$	20-34	35-49	50
		3.79	2.76	3.44
20-34 ปี	3.79	-	1.03*	.34
35-49 ปี	2.76	-	-	.68
50 ปีขึ้นไป	3.44	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นของครูที่มีต่อจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านการจัดการห้องสุขา พบว่า อายุ 20-34 ปี กับอายุ 35-49 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอายุ 20-34 ปี มีการจัดสภาพแวดล้อมดีกว่า อายุ 35-49 ปี ส่วนช่วงอายุ 20-34 ปี กับ 50 ปีขึ้นไป และอายุ 35-49 ปี กับ 50 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3 วิเคราะห์แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ตารางที่ 20 การวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์)

	1	2	3
1. ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน	ควรมีป้ายจราจรที่ชัดเจน	ควรเพิ่มแหล่งเรียนรู้	จัดทำโดม/ หลังคาให้ร่มเงา
2. ด้านการจัดการอาคารเรียน	สร้างอาคารใหม่ หรือปรับปรุงให้แข็งแรงและมั่นคงและสวยงาม	ควรจัดสรรพื้นที่ใช้สอยให้เกิดประโยชน์	ควรซ่อมแซมสิ่งชำรุดให้เร็วที่สุด
3. ด้านการจัดการบริเวณห้องเรียน	ห้องเรียนบางห้องชำรุด เช่น ประตูหน้าต่าง	ควรเพิ่มมุมเรียนรู้จัดทำป้ายนิเทศในกลุ่มสาระต่าง ๆ	ควรมีอุปกรณ์ทำความสะอาดมากขึ้น
4. ด้านการจัดการโรงอาหาร	โรงอาหารคับแคบ อากาศควรถ่ายเทสะดวก	ควรติดตั้งป้ายกฏระเบียบ	จำนวนโต๊ะเก้าอี้ให้เพียงพอ
5. ด้านการจัดการห้องสุขา	ให้เปลี่ยนกลอนประตูสำหรับเด็ก และเปลี่ยนกลอนประตูที่ชำรุด	ปรับปรุงเรื่องกลิ่นและความสะอาด	ต้องมีสบู่ล้างมือและกระดาษทิชชูในห้องน้ำทุกห้อง

จากตารางที่ 20 พบว่า การจัดลำดับความสำคัญของแนวทางในการพัฒนาจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์)

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ในแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อย ดังนี้
อันดับที่ 1 คือ ควรมีป้ายจราจรที่ชัดเจน อันดับที่ 2 คือ ควรเพิ่มแหล่งเรียนรู้และอันดับที่ 3 คือ จัดทำโดม/ หลังคาให้ร่มเงา

ด้านการจัดการอาคารเรียน โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อย ดังนี้ อันดับที่ 1 คือ สร้างอาคารใหม่ หรือปรับปรุงให้แข็งแรง และมั่นคงและสวยงามอันดับที่ 2 คือ ควรจัดสรรพื้นที่ใช้สอยให้เกิดประโยชน์และอันดับที่ 3 คือ ควรซ่อมแซมสิ่งชำรุดให้เร็วที่สุด

ด้านการจัดการห้องเรียน โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อย ดังนี้ อันดับที่ 1 คือ ห้องเรียนบางห้องชำรุด เช่น ประตูหน้าต่าง อันดับที่ 2 คือ ควรเพิ่มมุมเรียนรู้ จัดทำป้ายนิเทศในกลุ่มสาระต่าง ๆ และอันดับที่ 3 คือ ควรมีอุปกรณ์ทำความสะอาดมากขึ้น

ด้านการจัดการโรงอาหาร โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อย ดังนี้ อันดับที่ 1 คือ โรงอาหารคับแคบ อากาศควรถ่ายเทสะดวกอันดับที่ 2 คือ ควรติดตั้งป้ายกฎระเบียบ และอันดับที่ 3 จำนวนโต๊ะเก้าอี้ให้เพียงพอ

ด้านการจัดการห้องสุขา โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อย ดังนี้ อันดับที่ 1 คือ ให้เปลี่ยนกลอนประตูสำหรับเด็ก และเปลี่ยนกลอนประตูที่ชำรุดอันดับที่ 2 คือ ปรับปรุงเรื่องกลิ่นและความสะอาดและอันดับที่ 3 ต้องมีสบู่ล้างมือ และกระดาษทิชชูในห้องน้ำทุกห้อง

การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัถมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูประจำชั้นที่ปรึกษาของโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัถมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวน 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งเป็นเครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .25-.78 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สถิติ t -test สถิติ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยใช้การเปรียบเทียบโดยใช้วิธีการทดสอบรายคู่แบบ LSD (Least significant difference) แล้วทำการแปลผลและนำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายแบบความเรียง

การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัถมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูต่อแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัถมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ใน 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการโรงอาหาร และด้านการจัดการห้องสุขา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน และด้านการจัดการอาคารเรียน ตามลำดับ

1.1 ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การคมนาคมบริเวณโรงเรียนมีความสะดวก ปลอดภัย, บริเวณโรงเรียนมีความร่มรื่น มีอากาศปลอดโปร่งถ่ายเทได้สะดวก และ ทำเลและที่ตั้งของโรงเรียนมีความเหมาะสมตามลำดับ

1.2 ด้านการจัดการอาคารเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ มีป้ายชื่อบอกอาคารและห้องต่าง ๆ อย่างครบถ้วน, อาคารเรียนถูกสุขลักษณะมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนผู้เรียน และใช้ทุกพื้นที่ในอาคารเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามลำดับ

1.3 ด้านการจัดการห้องเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้ดี, ห้องเรียนได้รับการดูแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ และ ครูใช้ทุกพื้นที่ในห้องเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ตามลำดับ

1.4 ด้านการจัดการโรงอาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 6 ข้อ อยู่ในระดับมาก และ 4 ข้อ อยู่ระดับปานกลาง คือ โรงอาหารมีจำนวนโต๊ะและเก้าอี้ที่เพียงพอสำหรับผู้เรียนนั่งรับประทานอาหาร, โรงอาหารมีการจัดตกแต่งสาระความรู้เกี่ยวกับด้านโภชนาการที่ส่งเสริมบรรยากาศการรับประทานอาหารของผู้เรียน, โรงอาหารมีการแยกประเภทของขยะอย่างชัดเจน และโรงอาหารมีบรรยากาศที่ดี มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ โรงอาหารมีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดเลี้ยงอาหารแก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ, โรงอาหารมีพื้นที่ใช้สอยอย่างเพียงพอ และโรงอาหารได้รับการดูแล ซ่อมบำรุง และรักษาให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานและปลอดภัยสำหรับผู้เรียนตามลำดับ

1.5 ด้านการจัดการห้องสุขา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 8 ข้ออยู่ในระดับมาก และ 2 ข้อ อยู่ระดับปานกลาง คือ มีการจัดตกแต่งสภาพภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบห้องสุขาอย่างสวยงาม และ ห้องสุขามีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ปราศจากกลิ่นรบกวน สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับคือ ห้องสุขาได้รับการดูแล ซ่อมบำรุง และรักษาให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานและปลอดภัยสำหรับผู้เรียน, ห้องสุขามีระบบน้ำใช้ที่ดี เพียงพอต่อการชำระล้าง และทำเลที่ตั้งของห้องสุขามีความเหมาะสม ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการโรงอาหาร และด้านการจัดการห้องสุขาปรากฏผล ดังนี้

2.1 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี

เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์สอนของครู โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน วัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) จำแนกตามอายุของครู โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ด้านการจัดการอาคารเรียนมีความแตกต่างรายคู่ 2 คู่ ด้านการจัดการห้องเรียนมีความแตกต่างรายคู่ 1 คู่ ด้านการจัดการโรงอาหารมีความแตกต่าง 1 คู่ และด้านการจัดการห้องสุขามีความแตกต่าง 1 คู่ ยกเว้นด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน วัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในแต่ละด้านโดยการจัดลำดับและสรุปผลได้ ดังนี้

3.1 ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อย ดังนี้ อันดับที่ 1 คือ ควรมีป้ายจราจรที่ชัดเจน อันดับที่ 2 คือ ควรเพิ่มแหล่งเรียนรู้และอันดับที่ 3 คือ จัดทำโดม/ หลังคาให้ร่มเงา

3.2 ด้านการจัดการอาคารเรียน โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อย ดังนี้ อันดับที่ 1 คือ สร้างอาคารใหม่ หรือปรับปรุงให้แข็งแรง และมั่นคงและสวยงาม อันดับที่ 2 คือ ควรจัดสรรพื้นที่ใช้สอยให้เกิดประโยชน์ และอันดับที่ 3 คือ ควรซ่อมแซมสิ่งชำรุดให้เร็วที่สุด

3.3 ด้านการจัดการห้องเรียน โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อย ดังนี้ อันดับที่ 1 คือ ห้องเรียนบางห้องชำรุด เช่น ประตูหน้าต่าง อันดับที่ 2 คือ ควรเพิ่มมุมเรียนรู้ จัดทำป้ายนิเทศในกลุ่มสาระต่าง ๆ และอันดับที่ 3 คือ ควรมีอุปกรณ์ทำความสะอาดมากขึ้น

3.4 ด้านการจัดการโรงอาหาร โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อย ดังนี้ อันดับที่ 1 คือ โรงอาหารคับแคบ อากาศควรถ่ายเทสะดวก อันดับที่ 2 คือ ควรติดตั้งป้ายกฎระเบียบ และอันดับที่ 3 จำนวนโต๊ะเก้าอี้ให้เพียงพอ

3.5 ด้านการจัดการห้องสุขา โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อย ดังนี้ อันดับที่ 1 คือ ให้เปลี่ยนกลอนประตูสำหรับเด็ก และเปลี่ยนกลอนประตูที่ชำรุด อันดับที่ 2 คือ ปรับปรุง เรื่อง กลิ่น และความสะอาด และอันดับที่ 3 ต้องมีสบู่ล้างมือ และกระดาษทิชชูในห้องน้ำทุกห้อง

ผลของการวิจัยมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายแยกตามการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูต่อแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ใน 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน ด้านการจัดการอาคารเรียน ด้านการจัดการห้องเรียน ด้านการจัดการโรงอาหาร และด้านการจัดการห้องสุขา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นส่วนที่ช่วยทำให้การมีสุขอนามัยที่ดี และการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีทุกด้านอย่างครบถ้วนและเกิดประโยชน์เป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนครูจึงเห็นถึงความสำคัญต่อบรรยากาศแวดล้อมเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ฟอล์คและบอลลิง (Falk & Balling, 1982, pp. 22-28) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อมในการศึกษาค้นคว้านอกสถานที่ ที่มีผลต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยการทดลองกับนักเรียนจำนวน 96 คน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกศึกษาค้นคว้าในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงทั้งวัน ส่วนกลุ่มที่สองได้รับการสอนนอกห้องเรียนระหว่างชั่วโมงเรียน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ศึกษาค้นคว้าด้วยประสบการณ์ของตนเองจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า ส่วนการวัดด้วยการสังเกต พบว่า พฤติกรรมต่าง ๆ จะเปลี่ยนไปตามอายุและสภาพแวดล้อมจำลองที่สร้างขึ้น โดยชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้และพฤติกรรมที่มีผลต่อขีดความสามารถของความแปลกใหม่และพัฒนาการของสิ่งแวดล้อมและยังสอดคล้องกับ สุพล อนามัย (2549, หน้า 93-94) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ สมพร สังข์เพ็ญ (2547, หน้า 50-57) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ความตระหนักในการสอนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษในสิ่งแวดล้อมของครูผู้สอน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ความตระหนักในการสอนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษในสิ่งแวดล้อมของครูผู้สอนที่ เมื่อพิจารณาในภาพรวมทุกด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ณัฐภัก อูทโท (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลวัดช่องลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น ตามลำดับคือ การจัดห้องสุขา การจัดห้องเรียน การจัดบริเวณโรงเรียน การจัดอาคารเรียน และการจัดโรงอาหาร สภาพที่ควรจะเป็นในความคาดหวัง

ของการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งต้องมีการพัฒนา อาทิ การปลูกต้นไม้จะได้ร่มรื่น สนามฟุตบอลเป็นสนามหญ้า มีความสวยงาม มีสีสันสวยงาม และมีสนามเด็กเล่นเครื่องเล่นต่าง ๆ การจัดอาคารเรียน ดังนี้ ทาสีสวยงามสบายตา ทำความสะอาดอาคารและจัดบอร์ดและการจัดโรงอาหารดังนี้ดูแลรักษาความสะอาดของโรงอาหาร ทาสีโต๊ะรับประทานอาหารใหม่มีโทรทัศน์คู่ข่าวสาร มีการแสดงบนเวทีทุกวัน โรงอาหารมีความปลอดภัย จัดโต๊ะอาหารให้เป็นระเบียบ

ซึ่งเมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า มีประเด็นสำคัญรายด้านที่ผู้วิจัยนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ด้านการจัดการบริเวณโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นของนักเรียนได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนนั้นจะช่วยให้สามารถพัฒนาการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังส่งผลต่อการพัฒนา นักเรียนอย่างรอบด้าน และการใช้บริการด้วยความสะดวกและปลอดภัยของสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับ โอเวน(Owen, 1995 อ้างถึงใน มจรูดา เจ้าทรัพย์, 2556, หน้า 16) ได้กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศที่ดีเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีความเหมาะสมกับการเรียนการสอนและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้เรียน คุณลักษณะสภาพแวดล้อมทั้งหมดที่มีอยู่ในอาคารเรียนและในโรงเรียนมีความเกี่ยวข้องกับบรรยากาศของโรงเรียน ซึ่งสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเกิดขึ้นจากคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ ด้านนิเวศวิทยา ด้านสภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรมด้านระบบสังคมและด้านประเพณีวัฒนธรรม จากที่กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่า สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนมีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.2 ด้านการจัดการอาคารเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูต้องการให้มีป้ายชื่อบอกอาคารและห้องต่าง ๆ อย่างครบถ้วนเพื่อความสะดวกในการใช้บริการ และการใช้อาคารเรียนถูกสุขลักษณะมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนผู้เรียน และสามารถใช้อาคารเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้อย่างเต็มศักยภาพ จึงทำให้ครูใส่ใจกับการจัดสภาพอาคารเรียน เพื่อสะดวกต่อทั้งนักเรียนและผู้ปกครองในการติดต่อราชการ ซึ่งบุคลากรในโรงเรียน บุคคลในชุมชน รวมถึงผู้มีส่วนในการใช้ประโยชน์และมีส่วนรับผิดชอบด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ จะต้องใส่ใจในทุกฝ่าย ซึ่งมีความสอดคล้องกับการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อมของ สมาน ปรีชา (2548, หน้า 14-17) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อม ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถใน

การบริหาร จึงจะทำให้การดำเนินงานการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจะต้องครอบคลุมทั้งด้านการจัดหา การดูแลรักษาความปลอดภัย และการวางแผนการใช้ประโยชน์ให้เกิดคุณค่าสูงสุด อีกทั้งควรดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง เพราะสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่เป็นเสมือนหน้าตาของโรงเรียนที่แสดงถึงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารและความเอาใจใส่ของบุคลากรในโรงเรียน อันจะส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.3 ด้านการจัดการห้องเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ซึ่งก็เป็นเพราะห้องเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นเบื้องต้น จึงควรทำให้ห้องเรียนมีแสงสว่างอย่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ได้ขจัดเชื้อโรคในเด็กวัยประถมศึกษา อีกทั้งควรคิดว่าห้องเรียนที่ได้รับการดูแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้สามารถใช้ทุกพื้นที่ในห้องเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนได้ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนที่ ทวีศิลป์ สารแสน (2543, หน้า 18) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียน ประกอบด้วย ห้องเรียนและอุปกรณ์การจัดห้องเรียน แสงสว่าง สี สื่อการเรียนการสอน อุณหภูมิและการระบายอากาศ ยกตัวอย่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพ คือ ห้องเรียนและอุปกรณ์ ได้แก่ ผนังห้อง ขนาดพื้นที่ว่างในห้องเรียน โຕะ เก้าอี้ กระดานดำ และอุปกรณ์ตกแต่งห้องเรียน เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีคุณลักษณะที่สำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ สำหรับการจัดห้องเรียนและที่นั่งเรียน การจัดที่นั่งและการเลือกที่นั่งเรียนของผู้เรียนมีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ถ้าให้ผู้เรียนเลือกที่นั่งเอง ผู้ที่นั่งหน้าชั้นเรียนก็จะมีปฏิสัมพันธ์มากกว่า ซึ่งการพูดคุยและปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันนี้จะเกิดขึ้นมากในบริเวณด้านหน้าที่เรียกว่า พื้นที่กิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่นั่งเป็นแถวจะแสดงพฤติกรรมในการทำงานมากกว่าผู้เรียนที่นั่งรอบ โຕะ ดังนั้นการจัดที่นั่งควรจัดให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนและเหมาะสมกับผู้เรียน ส่วนการจัดตกแต่งห้องเรียนนั้น ป้ายนิเทศและมุมกิจกรรมต่าง ๆ ก็มีความสำคัญและส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เช่นกัน และสอดคล้องกับ วิชาญ สุวรรณวงษ์ (2549, หน้า 51-57) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านปริมาณจะต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) รวมทั้งโรมาเย (Romine, 1974, pp. 139-143) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น โดยสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์จำนวนทั้งหมด 1,237 คน ผลการศึกษา พบว่า บรรยากาศที่ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการสอนที่ดีและด้านพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพของผู้สอน

1.4 ด้านการจัดการโรงอาหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 6 ข้ออยู่ในระดับมาก และ 4 ข้อ อยู่ระดับปานกลางคือ โรงอาหารมีจำนวน โต๊ะและเก้าอี้ที่เพียงพอ สำหรับผู้เรียนนั่งรับประทานอาหาร, โรงอาหารมีการจัดตกแต่งสาระความรู้เกี่ยวกับด้านโภชนาการ ที่ส่งเสริมบรรยากาศการรับประทานอาหารของผู้เรียน, โรงอาหารมีการแยกประเภทของขยะ อย่างชัดเจน และ โรงอาหารมีบรรยากาศที่ดี มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าครูได้สังเกตเห็นว่าในช่วงระยะเวลาทานอาหารของนักเรียนนั้นเป็นช่วงเวลาที่นักเรียนได้พักผ่อนจากการเรียนและสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ซึ่ง โต๊ะและเก้าอี้ ในพื้นที่ที่ไม่เพียงพอ นักเรียนก็สามารุใช้ความสัมพันธ์อันดีมิตรในการรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน ได้อย่างมีระเบียบและถูกสุขอนามัย อีกทั้งบรรยากาศสำหรับนักเรียนประถมศึกษาฯยังไม่สามารถจัดการกับอารมณ์ในความสนใจได้ หากใช้ข้อมูลความรู้มากเกินไปจะทำให้เกิดนักเรียนเกิดความต่อต้านได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมสามัญศึกษา (2531) ได้กล่าวไว้ว่า โรงอาหารควรจัดให้มีไว้สำหรับให้ผู้เรียนรับประทานอาหารกลางวัน จะช่วยฝึกหัดให้ผู้เรียนได้รู้จักระเบียบ และสุนิษยัตินในการรับประทานอาหาร โรงอาหารต้องมีโต๊ะและที่นั่งเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดและเพียงพอ มีภาชนะสำหรับรองรับเศษอาหารที่ถูกสุขลักษณะ มีสภาพดีและต้องมีความสะอาดอยู่เสมอ รวมทั้งจัดให้มีการดูแลรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโรงอาหารตลอดเวลา และยังสอดคล้องกับ Chickering and (1970, p. 7) กล่าวว่า ในโรงอาหารนอกจากโต๊ะและม้านั่งแล้ว ควรจัดให้มีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและใช้ มีถังน้ำ ก๊อกน้ำ และอ่างสำหรับล้างมือหรือล้างภาชนะที่ใช้ในการรับประทานอาหารควรมีภาชนะที่รองรับเศษอาหารหรือขยะ ส่วนอาหารที่แม่ค้านำมาขายควรเป็นอาหารที่มีประโยชน์ ปราศจากอันตราย ควรมีระบบควบคุมความสะอาดและความปลอดภัยอย่างใกล้ชิดอีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรวนภา กุ๊กขนทด (2558, หน้า 99) ที่ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสามแยกน้ำเป็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฯของ เขต 2 พบว่า สิ่งที่ต้องการมากที่สุดคือการเพิ่มจำนวน โต๊ะและเก้าอี้ให้สำหรับการนั่งรับประทานอาหารอย่างเพียงพอ โดยมีการมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรให้มีการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดีและมีอาหารที่สะอาดถูกหลักอนามัย เป็นการส่งเสริมพละอนามัยและเป็นการฝึกระเบียบวินัยในการใช้โรงอาหาร

1.5 ด้านการจัดการห้องสุขา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 8 ข้อ อยู่ในระดับมากและ 2 ข้อ อยู่ระดับปานกลางคือ มีการจัดตกแต่งสภาพภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบห้องสุขาอย่างสวยงาม และห้องสุขามีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ปราศจากกลิ่นรบกวน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ตามสภาพของห้องสุขาตามความเหมาะสมแล้วจำเป็นต้องมีความสะอาดและ

ปราศจากกลิ่นรบกวนเป็นขั้นพื้นฐาน อีกทั้งไม่มีความจำเป็นที่จะต้องตกแต่งให้สวยงามเพราะห้องสุขาที่สะอาดและไร้กลิ่นอันไม่พึงประสงค์ก็เป็นความสวยงามสำหรับห้องสุขาทั่วไปแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนธรรม พันธุ์ม่วง (2549, หน้า 28-30) กล่าวถึง การพัฒนาสุขาสาธารณะในประเทศไทยให้ได้มาตรฐาน เพื่อไม่ให้เป็นที่แหล่งแพร่เชื้อโรค และเพื่อความพึงพอใจของประชาชนคนไทย รวมไปถึงนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งจะเน้นพัฒนาสุขาสาธารณะของประเทศไทยให้บรรลุ 3 เรื่อง คือ สะอาดเพียงพอ ปลอดภัยและได้มาตรฐาน หรือ Healthy accessibility safety (HAS) และ ยังสอดคล้องกับ มรรดา เจ้าทรัพย์ (2556, หน้า 15-34) ที่ได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดการห้องส้วมไว้ว่า ควรจะให้สัดส่วนกับจำนวนผู้เรียน แยกเพศชายและเพศหญิงออกจากกัน เพศชายก็ควรต้องมีที่สำหรับปัสสาวะอีกส่วนหนึ่งด้วย และควรมีจำนวนที่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนชาย ต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัยและตั้งอยู่ในที่ที่เหมาะสม เช่น อยู่ที่สูงพ้นจากระดับน้ำสามารถสูบน้ำได้ และยังสอดคล้องกับ วิรัตน์ สมหวัง (2541 อ้างถึงใน มรรดา เจ้าทรัพย์ (2556) ที่ได้ศึกษาปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของหน่วยงานเอกชนในการรักษาความสะอาดอาคารสถานที่ในหน่วยงานราชการ พบว่า ห้องน้ำ-ห้องส้วม ของหน่วยงานราชการได้เสนอแนวทางแก้ไข คือ หน่วยงานเอกชนควรใช้น้ำยาเคมีในการทำมาสะอาดห้องน้ำ-ห้องส้วมให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อม หงสะเดชอุปลัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์สอนของครู โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งนี้อาจเป็นเพราะในด้านการจัดสภาพแวดล้อมนั้น ครูทุกคนล้วนมีความปรารถนาดีต่อสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้กับนักเรียนไม่ต่างกัน จึงทำให้สภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลต่อนักเรียนนั้นย่อมไม่แตกต่างกัน อีกทั้งประสบการณ์ที่ครูผู้สอนพบเจอนั้นเป็นเพียงประสบการณ์โดยอ้อม ซึ่งสอดคล้องกับสมาน ปรีชา (2548, หน้า 33) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนเมษวดีพิทยาคม อำเภอเมษวดี จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่พบว่า ประสบการณ์ คือ จำนวนปริมาณที่เกี่ยวข้องกับงานประเมิน โดยจำนวนความหลากหลายของตำแหน่ง การดูแลรับผิดชอบและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานกับตำแหน่งไม่แตกต่างกัน ในทำนองเดียวกันกับ สุพล อนามัย (2549, หน้า 5) ที่ได้ศึกษาเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่า ประสบการณ์ คือ เวลาที่เราได้ผ่านงานอย่างใดอย่างหนึ่งและงานนั้นประสบผลสำเร็จ ซึ่งเกิดจากวิธีการคิดและวิธีการทำงานของตนเองที่เป็นเจ้าของประสบการณ์นั้นล้วนไม่มีความแตกต่างกันสอดคล้องกับ วิชาญ สุวรรณวงษ์ (2549, หน้า 51-57) ซึ่งได้ทำการศึกษาและ

เปรียบเทียบการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ 2 มีผลการวิจัยว่า ครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการศึกษาของ สมพร สังข์เพ็ญ (2547, หน้า 50-57) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ความตระหนักในการสอนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษในสิ่งแวดล้อมของครูผู้สอน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ความตระหนักในการสอนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษในสิ่งแวดล้อมของครูผู้สอน เมื่อพิจารณาในภาพรวมทุกด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก แต่ถ้าหากจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน พบว่า ไม่ต่างกัน และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรัชชิม (Burshcim, 1993, pp. 66-67)

( )

ว่าการจัดโรงเรียนและหมวดวิชาแบบใดที่มีผลต่อวัฒนธรรมในการทำงาน ซึ่งศึกษาจากครูอนุบาลครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และครูใหญ่ใน 18 โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผลการวิจัย

การทำงานแบบให้ผลผลิตซึ่งมีนัยสำคัญต่างกันในเรื่องความคิดเห็นของครูใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการ

3.

( )
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อครุมีวิทยุติที่สูงขึ้นยอมมี
 ริวเหลือง (2544)

ซึ่งได้พบว่าอายุที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อ

.05 พงศ์จันทร์เสถียร (2543)

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ เทศสวัสดิ์ (2549, 98)
 ( )

(2548, 62-63)

2

สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2

1

1

ห้องสุขามีความแตกต่าง 1 คู่ยกเว้น ซึ่งสาเหตุที่ด้านการจัดการบริเวณ โรงเรียน แยกต่างกัน

: :

(Falk & Balling, 1982, pp. 22-28)

นอกสถานที่ ที่มีผลต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยการทดลองกับนักเรียนจำนวน

96

2

:

:

พบว่า พฤติกรรมต่าง ๆ จะเปลี่ยนไปตามอายุและสภาพแวดล้อมจำลองที่สร้างขึ้น

:

1.

( )

1

:

1.1

1.2

งในอาคารเรียนอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยและควรรใช้ทุกพื้นที่ในอาคารเรียน

1.3

1.4

ที่เพียงพอสำหรับผู้เรียนนั่งรับประทานอาหารและ โรงอาหารควรมีการแยกประเภทของขยะ

1.5

2.

จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

2.1

2.2

เพื่อจะได้วางแผนปรับปรุงให้มีความเอื้อต่อการเรียนรู้ที่มากยิ่งขึ้น

- . (2531). การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. :
- . (2539). เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539. :
- . (2540). แนวทางการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา. :
- . (2538). คู่มือผู้บริหาร โรงเรียนจุดพัฒนาการบริหารโรงเรียน การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน. :
- . (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. :
- . (2557). สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ฉบับเสริมการเรียนรู้ เล่ม 20. :
- . (2545). การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. :
- . (2544). ความพึงพอใจของประชาชนในงานบริการ ฝ่ายทะเบียนของสำนักงานเขตบางขุนเทียน. , , ,
- . (2539). ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาเขตการศึกษา 12 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. , ,
- . (2547). ทัศนคติของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. , , ,
- . (2539). การจัด โรงเรียนประถมศึกษา. :

. (2543). ระดับปัญหาการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพ
ทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม.

ณัฐภักดิ์ อุทโท. (2558). การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลวัดช่องลม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1.

. (2539). การบริหารคุณภาพงานทั่วทั้งองค์กร: บริการสัมพันธ์ ครั้งที่ 23. . . .

. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียน
ในห้องเรียนด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา.

. (2545). การศึกษาสภาพการจัดสิ่งแวดลอมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว.

. (2558). สภาพแวดล้อมทางการเรียนในทัศนะของนักเรียนกลุ่มเครือข่ายอารยธรรมบูรพา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2.

. (2535). การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วน
ประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง.
ร(1), 23-35.

. (2536). การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดลอม. :

. (2541). . วารสารวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ,
ร(3), 15-16.

. (2547). การศึกษาสภาพแวดล้อม ความต้องการพัฒนาสิ่งแวดลอม
ทางการเรียนของนักเรียนศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดชลบุรี.

. (2533). สังคมกับปัญหาสภาวะแวดลอม. :

แพรวนภา ฤกษ์นท. (2558). การจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสามแยกน้าเป็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 2.

(2544). บรรยายการจัดการเรียนการสอนของ โรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่ม โรงเรียนบูรพาสามัคคี สำนักงานการศึกษาอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่.

(2556). ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม กลุ่ม โรงเรียนศรีราชา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3.

(2537). พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 (พิมพ์ครั้งที่ 3).

(2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.

(2548). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว.

(2555). แผนการใช้จ่ายงบประมาณ โรงเรียนวัดลานนาบุญ.

(2558). รายงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.

(2546). ปัญหาการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา.

(2549). ประกาศศุดยอดสู่ม ระดับประเทศ ประจำปี 2549.

(2536). ภูมิศาสตร์กายภาพ.

(2547). วรรณคดีของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายใน
โรงเรียนประจำวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจำบุรีรัมย์ เขต 1
อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.

(2549). การจัดตั้งแวดล้อมใน โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ 2 ตามการรับรู้
ของครู.

(2543). การเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน. :

(. . .). คู่มือสอบและปฏิบัติหน้าที่ราชการครู. :

(2547). การศึกษาความตระหนักในการสอนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา
มลพิษในสิ่งแวดล้อมของครูผู้สอน สังกัดกรุงเทพมหานคร.

(2549). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1.

(2548). การพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนเมษวดี
พิทยาคม อำเภอเมษวดี จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3.

(2532). มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. : . . .พริ้นติงเฮ้า.

(2546). ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พิมพ์ครั้งที่ 2). :

(2538). การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา. :

(2546). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา.

. (2554). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน
การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. :

. (2547). พระราชกฤษฎีกา จัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐาน
และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)พ.ศ. 2543. :

. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). :

. (2530). การพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม.

. (2540). ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย
ศรีปทุม.

. (2541). การวางแผนอาคารสถานที่ของโรงเรียน. ในเอกสารประกอบการสอน 521.

. (2549). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนเอกชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1.

. (2545). สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเทคนิคพณิชยการสัทธิบ จังหวัดชลบุรี.

. (2534). จิตวิทยาทั่วไป แนวคิดและทฤษฎีขั้นมูลฐาน. :

. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมและความท้าทายในการปฏิบัติงาน
ของเจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

. (2546). นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอน. :

. (2549). ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการให้บริการของ ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ในห้างสรรพสินค้า ในเขตกรุงเทพมหานคร.

. (2548). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอชะอำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2.

. (2549). กฎหมายสิ่งแวดล้อม. : ญ .

. (2543). ความพึงพอใจของผู้รับบริการของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา ตรัง จังหวัดตรัง.

- Bursheim, J. (1993). *The relationship between cooperative learning school environment and productive school work cultures (effective school)*. Minnesota: University of Minesota
- Chickering, A. W., & Robert, B. B. (1970). *The undergraduate*. Unpublished: Manuscript.
- Chin, C. (1994). *A study of environment knowledge, attitude, and behavior of secondary school student and pre-and in-service teachers, China, 58(8)*,
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing (3rd ed.)*. New York: Harper Collins.
- David, A. D. (1971). Some effects of different classroom conditions upon interpersonal relationships: Personal adjustment and achievement for college freshmen. *Dissertation Abstracts International, 31(1)*, 5789-A.
- Falk, J. H., & Balling J. D. (1982). The field trip milieu: learning and behavior as a function of contextual events. *Journal of Educational Research, 76(1)*, 22-28.
- Kane, A. (1977). *The relationship between process and outcome in ambulatory care*. n.p.
- Kijai, J. J. (1987). School effectiveness characteristics and school incentive reward. *Dissertation Abstracts International, 48(4)*, 329-A.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining size for research activities. *Education and Psychological Measurement, 30(3)*, 607-610.
- Likert, R. (1987). *The human resources: Case and concept*. New York: McGraw-Hill.
- Romine, S. (1974). Student and faculty perception of effective university instructional climate. *Journal of Education Psychology, 68(6)*, 139-143.

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
-
-

( )

.6621.8/ .0167

20131

14 2559

1.

2.

ทำงานนิพนธ์ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ดังรายนามต่อไปนี้

นางสาวสุรชาติพย์ อ่อนช้อย รหัส 58920486

( )

1

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

( )

)

0-3810-2052

0-3874-5811

( )

.6621.8/ .0168

. . . 20131

17 2559

การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์ ซึ่งขณะนี้อยู่ใน
:

นางสาวสุรชาติพย์ อ่อนช้อย รหัส 58920486

โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อย หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี

:

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

( )

)

0-3810-2052

0-3874-5811

( )

.6621.8/ .0169

. . . 20131

19 2559

การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์ ซึ่งขณะนี้อยู่ใน
ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ดังรายนามต่อไปนี้

นางสาวสุรชาติพย์ อ่อนช้อย รหัส 58920486

โรงเรียนวัดลานนาบุญ (น้อย หงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึ

1

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

( )

)

0-3810-2052

0-3874-5811

( )

1

1. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมและ

( )

1

2.

:

3

1

2

3

50

3.

:

:

1

1.

10

10

2.

20-34

35-49

50

2

- 5
- 4
- 3
- 2
- 1

		5	4	3	2	1
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9	บริเวณ โรงเรียนมีที่นั่งเล่นพักผ่อนสำหรับผู้เรียนอย่างเพียงพอ					
10						
11						
12						
13						
14						

15						
16						
17						
18						
19						
20						
21	5					
22	ห้องเรียนมีเนื้อที่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
23						
24						
25						
26						
27	ครูใช้ทุกพื้นที่ในห้องเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรม					
28						
29						
30						
31						
32						

33	โรงอาหารมีจำนวนโต๊ะและเก้าอี้ที่เพียงพอสำหรับผู้เรียนนั่ง	
34		
35		
36		
37		
38		
39		
40		
41		
42		
43		
44		
45		
46		
47		
48		
49		
50		

3

1		....
2		....
3		....
4		....
5		....

ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

(น้อมหงสะเดชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

1	.54	26	.71
2	.51	27	.54
3	.66	28	.65
4	.51	29	.64
5	.25	30	.63
6	.25	31	.60
7	.63	32	.66
8	.44	33	.51
9	.46	34	.78
10	.54	35	.67
11	.34	36	.69
12	.66	37	.52
13	.61	38	.43
14	.46	39	.70
15	.46	40	.66
16	.60	41	.52
17	.49	42	.46
18	.42	43	.45
19	.61	44	.31
20	.55	45	.37
21	.34	46	.44
22	.49	47	.61
23	.70	48	.62
24	.47	49	.71
25	.55	50	.55
= .96			